Ч. 74 (14.906). Львів, вівторок 5. квітня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Польський уряд протестує проти діяльности

праської філії комінтерну

Польський уряд вислав перед кількома днями до чехословацького ноту з протестом проти діяльности праської філії комінтерну, яка обіймає своєю діяльністю м. ін. Польщу. Чехословацький уряд обіцяв перевести слідство.

Ніякого комунікату про цю ноту не оголошено ні у Празі ні у Варшаві. Вістка про неї дісталася з Праги до Берліна. На запит представників польської преси варшавські урядові кола потвердили цю вістку.

Британський уряд визнав аншлюс, французький приняв до відома.

Британський амбасадор у Берліні доручив мін. Рібентропові ноту, якою британський уряд визнає злуку Австрії з Німеччиною та означує становище Англії до питань, що виринули у звязку з цією подією. Рівночасно Англія установлює у Відні генеральний консулят.

Французький уряд нотою до німецької амбасади в Парижі заявив, що він приняв до відома факт аншлюсу. Про визнання нового стану „де юре" нема у ноті згадки.

Чехословацький уряд відкликав минулої суботи свого посла з Відня.

НІМЕЧЧИНА ВИПОВІСТЬ КОНКОРДАТ?

З огляду на заяву Ватикану у звязку з відозвою австрійського єпископату, в німецьких колах у Римі сподіються, що німецький уряд виповість конкордат.

Райтер довідується, що кард. Інніцера візвали до Ватикану, щоб він дав вияснення у справі згаданої відозви; розійшлася поголоска, що він хоче уступити.

ШУШНІҐ У ЗАВЕДЕННЮ ДЛЯ БОЖЕВІЛЬНИХ?

„Парі Суар" приносить сензаційну вістку, що Шушніґ попав у мелянхолію, тому його замкнули у заведенні для умово хорих у Штайнгофі.

Французький уряд висилає еспанських утікачів до Еспанії.

На основі постанови французької ради міністрів переведено у Мошон анкету серед еспанських утікачів які перейшли французький кордон: вони мали заявити, куди хотять вернутися. Більшість утікачів висловилася за поворотом до червоної Еспанії, коло 20 прц. до національної. В неділю пополудні еспанські втікачі відїхали окремими поїздами. Разом вислано коло 4.000 вояків.

Головна хвиля втікачів уже перейшла — тепер переходять через Пиринеї лише дрібні гурти.

ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД ПРОТЕСТУЄ.

Еспанський національний уряд звернувся до французького з гострим протестом проти висилки еспанських утікачів до червоної Еспанії, бо це становить недвозначну інтервенцію.

Як довідується еспанський національний уряд, більша частина утікачів відісланих до червоної Еспанії не хотіла більше воювати.

ЦІЛА ЛЄРІДА В НАЦІОНАЛЬНИХ РУКАХ.

Як подають зі Сараґоси, в неділю в год. 19. національні війська заняли цілу Леріду.

Здобуття міста проволікалося настільки довго, бо національне командування не хотіло наражувати свої війська на зайві втрати, тому не переводило головних атаків, лиш окружило Леріду, змушуючи цим способом червоних до евакуації. У тому окружуючому маневрі національні війська заняли місцевости положені над каналами араґонським і Пінана та над рікою Рібаґорзана.

ЧЕРВОНІ ПЕРЕТИНАЮТЬ ЗАЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ.

Відступаючи, червоні війська висадили у повітря тунель у Гавен та чимало залізничих мостів. Це утруднює наступ національних військ.

ПОЛОНЕНІ.

На північ від Леріди національні війська взяли в полон кількасот ворожих вояків та здобули чимало воєнного матеріялу. У Пінель попало в полон 300 червоних, з того 200 вояків міжнародньої бриґади.

На відтинку Морелї національні війська проломили ворожий фронт і заняли село Поблето та важні становища.

ЕСПАНЦІ НЕ ХОТЯТЬ ВСТУПАТИ ДО ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Еспанський червоний уряд видав заклик, щоби вступати до червоної армії, та це дало дуже слабі висліди. До суботи у провінції Аліканте зголосилося 1500 добровольців, в Альбасеті 1200, в Мурсії 950, у Валенсії 1000, в Катальонії ледви 800.

Гострі виступи совітського радія проти Вел. Британії.

ТРОЦЬКИЙ АГЕНТОМ БРИТІЙСЬКОЇ РОЗВІДКИ.

Большевики почали вести протибританську пропаганду. Московська радіостація трансмітувала окремий відчит про британську розвідку (інтелідженс сервіс), в якому закинено, що це вона зорганізувала цілу низку терористичних актів у СССР та замах на совітського посла у Варшаві Войкова. Британська розвідка веде завзяту протибольшевицьку пропаганду серед народів Близького Сходу. Англійські інжинери, що 1932 р. станули перед совітським судом, опрацювали були план як унерухомити всі більші електрівні на випадок війни. (АТЕ)

АРЕШТУВАЛИ ЖІНКУ Й ДИТИНУ ВОЖДА БЕЛЬГІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

У бельгійській пресі появилася вістка про арештування жінки й дитини б. генерального секретаря бельгійської комуністичної партії Анрі де Бука. Обоє арештовані виїхали до СССР, щоб відвідати рідню.

Український білянс буджетової сесії.

Львів, 4. квітня 1938.

Характеризувати ще раз польські законодатні палати, зроджені з обовязуючої конституції та виборчої ординації, річ зайва, тимбільше, що й нагоди для такої роботи не брак — і поза датами, звязаними з відкриттям чи закриттям буджетової сесії. Цим разом не цікавить нас гра поміж польськими послами, які хотять показати, що вони направду є вибранцями народу, та урядом, який хоче показати, що він направду респектує установу законодатних палат, ані те, оскільки такі зусилля вдаються чи не вдаються одній або другій стороні. Можна тільки обмежитись до ствердження в одному реченні, що остання соймова сесія ані на одну йоту не причинилась до більшої поваги, ніж вони її мали раніш, та що вчорашній референт політичних подій у Польському Радіо, який переконував слухачів, що громадяни з „великим зацікавленням" стежили за ходом діяльности сойму і сенату — викликав тим своїм стилістичним зворотом найбільше здивування.

Нас цікавить позиція, яку остання соймово-сенатська сесія записала в білянсі української національної політики за останні місяці. Помиляються ті, які вмовляють в нас, що у підході до всього, що діє нинішня українська політична верхівка, кермуємось критерієм скептицизму, а то й злої волі. Навпаки: згори признаємо, що наші посли й сенатори виголосили в останній буджетовій сесії велику силу промов, з яких поважна частина була дбайливо приготована та стояла — головно сенатські промови — на дійсно поважному рівні. Признаємо, що деякі члени УПР, напр. у сенаті, здобули собі своїм фаховим знанням справи та формою виступів особисту пошану. Признаємо, що назагал і тон комісійних промов та деяких промов на пленумі сойму не ріжнився від тону промов у попередніх каденціях сойму, при деяких теж нагодах наші посли спонтанічно реагували на непередбачені атаки, які переступали вже межі злоби, до якої ми привикли: так було напр. після виступу п. Войцеховського. Що-більше: ми далекі від того, щоб твердити, що нашим послам чи сенаторам не вдалося **нічого** зробити: і без вичислювання конкретних подробиць ми схильні згори признати, що тут і там вдалося їм притупити якесь надто гостре вістря якоїсь постанови закону, відсунути на деякий час небезпеку нового протиукраїнського законопроекту чи спонукати не надто засліплені одиниці з польських лавок до призадуми над доцільністю дальшої їх поведінки у відомому напрямку. Таким робом ми далекі від того, щоб „гуртом і подрібно" осуджувати все те, що робили наші посли й сенатори на варшавському парляментарному терені, все те перекреслити і ставити на ньому хрестик. В оцінці діяльности нинішньої УПР та її підсумків ми далеко не забуваємо факту, що чейже і в усіх попередніх каденція ситуаціях УПР подобала на забаву збивання стіни горохом або на ілюстрацію до польської приповідки „мувіл дзяд до образу...".

Але в оцінці буджетової сесії з погляду **цілости української національної політики** (бо ніяка інша оцінка не має вартости) оперувати позиціями дрібних успіхів та математичною цифрою виголошених промов рішуче неможна. Передусім не підлягає, здається, ніякому сумніву і для найбільших звеличників праці УПР на терені законодатних палат, що фактичний білянс тієї сесії для нас — безапеляційно відемний. Що значать ті всі промови, що

значать дрібні успіхи, вся праця і вся добра воля українських послів — у порівнанні з фактом, що за останньої буджетової сесії був прийнятий закон про відібрання громадянства, закон про устрій адвокатури, закон про відібрання земель Православної Церкви, закон про подія спільнот, та що вже зголошені і чекають свого вирішення — законопроект про примусові цехи, нафтовий, молочарський?! Таким робом українська дійсність у Польщі наслідком останньої буджетової сесії знову стала важча. Однак вона стала важча не тільки тому, що на ній прийняли цілу низку законів, для нас некорисних та характеристичних для цілого напрямку нинішньої польської політичної думки, яка утотожнює польську державу з польською нацією і місію польської нації вбачає в експанзії коштом національних меншин, але й у звязку з загальними відносинами.

Бо так само, як діяльности законодатних палат не можна відмежовувати від всієї дійсности в державі, так само діяльности УПР не можна розглядати у відірванні від усього стану українства та від загальних завдань національної політики. Отже з одного боку не можна забувати, що чейже за останньої буджетової сесії взагалі польсько-українські відносини значно погіршились — без огляду на конкретні законодатні акти. Адже за тієї сесії трапились такі події, як згаданий виступ п. Войцеховського, що був тільки рефлексом діяльности галицького Комітету Порозуміння Польських Суспільних Організацій, який боротьбу з українським духовенством поклав собі за одну з найбільших своїх завдань (у рямцях єдиного свого завдання, яким є боротьба з українством, як таким), — адже за тієї сесії трапилась історія з Гриньками, яка далі продовжується, — за час тієї сесії надзвичайно скріпився наступ на всі наші позиції в краю. Густішою стала просто атмосфера і говорити серед тієї атмосфери про те, що у соймі „вдалося" зробити, та чого „не вдалося" — взагалі неповажна річ.

Але, на превеликий жаль, приходиться ствердити, що українська національна політика, за яку ввесь тягар відповідальности взяв на себе від весни 1935. року нинішній провід УНДО й УПР, немов не здає собі справи з точки тяжести польсько-українських відносин. Він переніс її на варшавський терен ще тоді, три роки тому, а підчас осінньо-зимових місяців, коли триває буджетова сесія, краєвий терен, на якому діються найважніші події, сходить в українській політиці — на цілком задній плян. Це величезна помилка. Вже буджетова сесія 1935/6 була достаточною наукою, що Варшава, як законодатний терен, не стала інша від попередніх років: адже характер самого буджету, в якому нема українських позицій, залишився той сам, і досить було теж одної сесії, щоб переконатися, що теперішній сойм з теперішньою офіціяльною національною політикою уряду не годяться для того, щоб переводити суттєві зміни істнуючого польсько-українського стану, себто напр. переводити таку ревізію обовязуючого шкільного закону, яка вимагалаб також суттєвих змін у біляноових позиціях буджету. Зрештою і сама УПР змодифікувала дещо своє становище до уряду (буджету), цим разом стримуючись від голосування над буджетом. Однак знову таки не можемо стриматись від вислову свого сумніву, чи заява, якою п. голова УПР 23. лютого ц. р. мотивував те становище УПР, не викликала в урядових колах наскрізь фальшиве розуміння ситуації: адже п. голова УПР казав про те, що УПР стримується від голосування, бо не має довіря до міністерства хліборобства, освіти та справедливости. Значить, поза тими трьома ресортами все діється добре і правильно і УПР вдоволена! Маємо враження, що в таких поважних актах, як офіціяльні заяви голови УПР, треба стилізувати своє становище так, щоб не доводити до такого непорозуміння.

Однак не хочемо і в цьому пункті бути дрібничковими. Підемо так далеко, що й такого чи іншого голосування над буджетом не будемо трактувати надто формалістично та ригористично. Суттєвою річчю для нас є те, що за минулої буджетової сесії до старих проблєм української політики прийшли ще нові проблеми та що за той час українська національна політика не розвязала ніодної з поважних наших актуальних проблем. Передусім далі товчеться нещасна справа з самим підходом до „нормалізації": заява п. голови УПР з 2. грудня мин. року про те, що „ми далекі від того, щоб зривати нормалізаційну політику, — навпаки, бажаємо її продовжувати" — поглибила непорозуміння з терміном „нормалізація". Повторяємо те, що ми вже казали при іншій нагоді: **політичний зміст слова „нормалізація" у 1937/8 рр. зовсім інший від змісту того слова з весни р. 1935, бо він нині не має нічого спільного з самим поняттям польсько-української злагоди.** І тому, на нашу думку, та заява не скріпила, лиш ослабила постулят територіяльної автономії, висунений у тій самій промові (зрештою, той постулят був тоді висунений не вперше на парлям. ґрунті).

Рубом стоїть проблема української консолідації, яка звязана найтісніше з моральним підємом українського народу та з поширенням відповідальности за хід усіх найважніших українських справ на ціле політично зорґанізоване українське громадянство і з питанням єдиного відпору на польський наступ. Рубом стоїть проблема зорґанізувати одностайну боротьбу на церковно-віроісповідному відтинку, і шкільному, і земельному, і шляхотському, і проблема „сокальського кордону", і безліч інших пекучих справ, які є та які не рушаються з місця. В оцьому саме вбачаємо „імпас" української національної політики. Буджетова сесія той „імпас" тільки поглибила. І через те її білянс для української національної політики такий неґативний. ік.



Зміни в румунському уряді.

Чернівці, 31. березня.

Вже від кількох днів кружляли вістки про можливість зміни румунського уряду. Говорили, що премієром буде Вайда-Воевод, міністром внутрішніх справ стане О. Ґоґа і міністром закордонних справ маршал Авереску. Така вістка була досить правдоподібна як на те, щоб швидко поширитись. Раз тому, що дотеперішній кабінет „батьків" мав тільки перевести плебісцит над новою конституцією та втихомирити публичну опінію, розаґітовану нездійсненими партійними „програмами", подруге: виявилася потреба доповнити уряд свіжими, молодими силами.

Таким чином сьогоднішня зміна уряду — це радше доповнення старого кабінету, яке виправдують такою формулкою: „Коли введення нової конституції було ділом старих — то виконання її постанов нехай буде ділом молодих."

Як нагадати собі минулі, „партійні часи", що витворили два, протилежні собі, типи розполітикованих громадян, тобто „старих", на посадах, що всяко користувалися своїми політичними впливами та не допускали „молодих" до теплих місць — то сьогоднішню зміну уряду можна уважати значним поступом у румунському публичному житті. Цим засипали прірву, що цілими десятиліттями поглиблювалась між двома ґенераціями: „военною", що у своїй більшости закостеніла у запозичених та зле зрозумілих формах демократизму, та „післявоенною", що реаґувала розпучливими виступами й цим шкодила не так пересиченій „военній верстві", як самій державі.

Ясно, що таке положення не могло довго тривати. І на цьому тлі зрозумілі часті заклики короля до обєднання... Коли-ж воно не прийшло добровільно — то перевели це після зміни конституції. На місце безплідних та безконечних міжпартійних боїв прийшла „співпраця для держави, не для партійної програми". Тому в новому уряді бранка „батьків" та „молодих". Справу вирішили з тактом: молодих притягнули до виконавчої праці — старих до нарад.

Так повстала „Королівська Рада". Вчора король підписав декрет про засновиння нової державної установи, що має назву „Рада Корони" („Консіліюм де короана"). Її члени, яких іменує король, називаються „королівськими радниками" і мають рангу міністра. Вони мають дорадчий голос і кожного з них можуть кожної хвилини покликати виконати якесь особливо важне завдання у краю або за границею.

Першими „королівськими радниками" стали патріярх Мирон Крістя, (теперішній новопризначений премієр) та колишні заслужені діячі, що увійшли були у склад попереднього уряду: маршал Авереску, маршал Презан, ґенерал Вайтояну, д-р Вайда-Воевод, Г. Міронеску, проф. Йорґа, д-р Анжелеску, Г. Тăтăреску, К. Аржентояну, ґен. Боліф. Як видно з цього переліку прізвищ, майже всі ці діячі належали до проводу ріжних політичних партій, і свого часу зреклися дальшої діяльности у „вузьких рямках партійного інтересу".

Щоб остаточно покінчити з партійними та іншими розполітикованими організаціями, видано на підставі ст. 98 теперішньої конституції, новий декрет, що всі партії та організації розвязує. Цей декрет заповів також новий виборчий закон.

Щодо самого уряду, то треба замітити, що міністерство внутрішніх справ залишилось під проводом мін. А. Калінеска, а міністерство закордонних справ дістало нового формального керманича Комнена. Коли мін. Калінеску визначився вмілим веденням внутрішньої політики і, ще за уряду Ґоґи, причинився до заспокоєння настроїв краю — то колишній посол у Берліні, Комнен, причиниться, очевидно, до дальшого затіснення взаємин з новими приятелями. При цьому всьому гадаємо, що румунська закордонна політика не відвернеться від своїх первісних напрямків, а впливовим чинником у цій політиці залишиться надалі мін. Міреску, якому доручили деякі місії за границею (заповіджена поїздка до Польщі).

Проголошений сьогодні „плян праці уряду" не приносить ніяких сензацій, що на них мабуть чекала заграниця. Тимбільше, що „плян кабінету" прийшла напередодні буджетового року (1. квітня)... Провідні думки проголошеного пляну такі: зраціоналізувати урядовий стан, переорганізувати місцеву адміністрацію, запевнити справність державних урядів.

Одна з цікавіших реформ — це створення „Високої економічної ради", що має досліджувати всі важливіші економічні справи та вирішити їх із загально-державного та технічного становища. Ці важливі справи під цю пору — це: піднести хліборобську продукцію, поліпшити комунікацію та вивінувати армію.

У „меншинних справах" нема ніяких змін. В уряді не буде підсекретаріяту для меншин. Не треба вважати цього втратою, коли взяти під увагу, що всі минулі, навіть ці партійні, „демократичні" підсекретаріяти, вони не причинилися до поліпшення нашого положення...

Всі ті, що так ревно писали про користь з нашої участи у партійному румунському житті та закликували підтримувати чужі партії, чим свідомо відвертали увагу нашого загалу від дійсности — всі вони тепер замовкли. Цю мовчанку спричинює не так цензура, як питома неміч перед вимогою часу: будувати на власних силах. Це прикра, бо невигідна для тих, що ще до війни жили через і для інтервенцій. Все-ж залишилася надія і є вигляди, що наша загальна народня установа — „Українська спільнота", в роді можливих тепер організацій, як напр. німецька „Фольксґемайншафт" у Семигороді — стане дійсністю.

—o—

З польської преси.

„Міхал Вагілєвіч“ і „Маріян Шашкевіч“

АБО НЕУК З „ІКЦ“ В РОЛІ МЕНТОРА.

Наші читачі напевно пригадують собі — цеж було ще так недавно, бо в 70-му числі „Діла“ з 31. березня ц. р. — наш огляд польської преси, з якому ми п. н. „Сни людносьці рускей Земі Червеньскей“ підкреслили кілька нісенітниць, що їх виписав мудрагель, невідомий ближче „Сар“ (це треба читати по українськи), у статті про 90-ліття „весни народів“ у Галичині. У статті аж кишіло від неуцтва і ми могли зовсім спокійно на неї не реагувати. Колиж ми таки звернули увагу на декілька „тверджень“ курієрківського вченого, то тільки на те, щоб показати, чим всякі такі Сари годують польську публику. І ми були переконані, що справа на цьому скінчиться, тимбільше, що здавалося нам, що цілий той пан Сар у красномовному запалі „нагородив пять кіп гречаної вовни“ і тепер чіхається в потилицю, повторяючи за поетом: „Глупі недзьвєдзю, гдибись в матечніку сєдзял“... Колиж ні! Пан Сар ляпнув другу статтю.

„Ми рахувались з тим—каже він в „ІКЦ“ (ч. 93. з 3. квітня ц. р.) у статті п. н: „Сі такуссес альбо лепей „седи тихо“... — що „Діло“ відповість на нашу статтю. Але ми сподівалися, що у складі редакції цього чільного органу українського сепаратизму знайдеться хтось, що має бодай рихітку історичного обєктивізму і знає ґенезу „Головної Ради“, створеної на святоюрській горі в 1848 р. Ми гадали, що в „Ділі“ знають добре, хто були: Шашкевичі, Костецькі, Вагилевичі, Падури, Ценглевичі, Савчинські, Зибликевичі, Шемельовські, Черкавські і т. д. Тимчасом ми дуже розчарувались. Бідний „писака“ з „Діла“ не знає цих людей. При прізвищі Вагилевича поклав знак запиту, „як бик!“ Бідачисько не знає про те, що „Міхал Вагілєвіч веспул з Маріянем Шашкевічем в р. 1837. зачеилі вспульне видаваць „Русалкен Дністровон“ і сталі на становіску народовем польскем, так само, як вшисци цитовані пшез нас вибітні учені, публіцисьці, менжове стану і політици“.

Вже цей один уступ, що його ми навели дослівно зі статті п. Сара, позволяє нам брати всю цю історію на весело. Це було би багато лекше, якби вона була появилася в числі „ІКЦ“ з 1-го квітня, — тоді булоб увійшло. А так... Написав п. Сар у попередній статті про „Міхала Вагілєвіча“. Цитуючи це місце, ми при цьому прізвищі дали знак запиту, тобто звернули делікатно увагу на те, що тут щось не в порядку, може друкарська помилка... Мало чого буває..: Бо ми ні на момент не допускали; щоб людина, яка з такою самопевністю гатить кільометрову статтю про якусь справу, могла цієї справи не знати. Та ні, це не друкарська помилка! Ви, шановні читачі, читали, як пан Сар з типово шляхотською бутою боронить свого неуцтва, та ще й покепкуває собі, що ми поставили знак запиту, „як бик!“ Треба справді бути биком, щоб, як хтось зверне увагу на помилку не перевіривши справи і далі городити теревені про „Міхала Вагілєвіча“, який справді називався по християнськи Іван, і „Маріяна Шашкевіча“, якого імя знає у нас найменша дитина, що ще до школи не ходить, та про те, що вони „веспул“ в р. 1837. р. зачали „вспульне видаваць“, „Русалку Дністрову“. Зачали видавати так якби, це був часопис чи журнал...

Пане Сар! Хто вас цього всього понаучував? Кажіть, якщо він ще не небіжчик, нехай вам віддасть гроші, що їх ви дали йому за науку, бо він вас скривдив, пускаючи вас у світ з таким знанням. А тепер ви кривдите п. Маріяна Домбровського, бо певно берете добр гонорар, а виписуєте за нього такі „геци“, що всі „врубле на даху“ краківського „Палацу Праси“ сміються. Ні, жарт на бік! Ви, пане Сар, тихцем, щоб ніхто не знав, витягніть отой гонорар з гаманця, махніть на почту та вішліть пану Домбровському, бо може бути неприємність. Пан Домбровський готов подумати, що у Львові всі такі. А Львів, знаєте... Пане Сар, це не „фер“...

А щодо цього зденервування, про яке ви пишете:

„Розуміємо, що українське „Діло“ має багато причин, щоб денервуватися. Валиться і зарисовується в багатьох місцях гарний домик, будований наборзі клеєними теоріями та історичними побрехеньками, які намагаються людности Червенської Землі вмовити, що ні більше ні менше тільки свій етнічний і культурний родовід вона виводить з запорозької гайдамаччини, від Кривоносів, Хмельницьких, Ґонтів, Наливайків і т. д.“

Отже щодо цього зденервування, пане Сар, це правда! „Діло“ справді має багато причин, щоб денерватися. Ось, хочби ви. Та-ж не то „Діло“, але першого-ліпшого „християнина“ чорти беруть, коли він бачить, що хтось, що хтось, що не має про справу зеленого поняття, береться вчити другого. Їй Богу, це денервує. Але щодо того родоводу від тих Кривоносів, Хмельницьких і т. д., то будьте спокійні! Наш родовід давніший! Ми вowодимо його від нашого першого історичного князя Олега, що то громив греків та мешканців Табарістану (це, пане Сар, така країна була на південному побережжі Каспійського Моря років тому з тисячупядесять буде, аякже) в той час, коли декому з наших сусідів ще навіть не снилося про історію, та від його найближчих наслідників, що тримали під своїми наказами майже цілу Східну Европу та завойовували Балкан тоді, коли дехто з їх сусідів складав „голди“ та піддавався під папську опіку. Це давненько було, пане Сар, так що може про це



В. НАГЛОЧ.

Гальо! Тут Шанґгай!

КРИЧИ КИТАЮ!

Серед широких журналиситчних та політичних кол столиці зрозумілу сенсацію викликала нотатка в новому числі „Ранішніх Новин“. На першій сторінці цього поширеного й популярного щоденника чорнілись великі, крикливі літери:

„Позір! Шановні передплатники та читачі! Наша редакція рішилась на історичний крок! В обличчі важливих подій, що розігруються під сучасну пору на Далекому Сході, подій, що мають далеко не маловажне значіння для нашої справи і хто зна чи не заважуть на дальшому шляху цілого людства, наша редакція, не зважаючи на величезні кошти, рішила вислати на далекосхідню арену власного кореспондента. Член нашої редакції, автор блискучих репортажів — Федько Бомц покинув перед кількома тижнями Львів і через Персію та Афґаністан подався у країну жовтої заграви. Вже завтра помістимо перший репортаж геройського Бомца. То-ж читайте всі й присилайте чимскоріше передплату!“

І справді найближче число „Ранішніх Новин“ принесло довжезний репортаж під трагічним заголовком: „Кричи Китаю!“ Читачі могли зразу пізнати блискучий обсерваційний хист та гостроту пера знаменитого журналіста.

Недовірливі каварняні сноби пускали дим з папіросів, похитуючи головами:

— Дивіть, дивіть, пане добродію! Ростемо!

— Власний кореспондент на японсько-китайському фронті! Пі, пі-пі...

— Бомц — це ґеніяльна голова! При найближчих виборах напевне попаде в посли.

— А я вам кажу, мої панове, що ця справа має глибше підложжя! Ги-ги!.. Маю враження, що його вислали наші міродатні кола в характері, скажімо, неофіційного амбасадора. Він певне дістав місію погодити якось японців і китайців, щоб вони спільно заатакували в плечі нашого ворога...

До редакції „Ранішніх Новин“ приходили ріжні гості, щоб подивитись на історичний редакційний столик, що при ньому працював Федько Бомц, та оглянути китайські марки. Телефони дзвонили безупину а одна захоплена дама купила собі від редакційного возного кілька сторінок рукопису Бомца. У вітринах видавництва „Ранішніх Новин“ красувалась побільшена знимка — момент останньої розмови ред. Бомца із видавцем щоденника, відомим піоніром преси та фільми — Осипом Оливцем. Побіч можна було бачити Федька Бомца на тлі старинної китайської пагоди, під жовтим небом із фільмовим апаратом у руці, записником у бутонєрці та олівцем за вухом. На тлі чорнілися якісь цятки і білі клуби не-то хмар, не-то пороху. Підпис звучав: „Наш геройський кореспондент, щоб здобути точні інформації кидається у вир битви“.

І сама редакція „Ранішніх Новин“ дивно змінилась. Жовтолиці (від паперу) редактори були по китайськи чемні та по китайськи мовчазні. На жовтій стіні висіла величезна карта Китаю, з місто Шанґгай було обведене сильно червоним олівцем. Там пробував Бомц.

Репортажі відбирав з пошти особисто видавець і головний редактор — Оливець. Його настрій помітно покращав у тих днях і з люлечки нісся весело синій димок. Осип Оливець водив тоді долонею по жовтій мов китайське сонце лисині і зі спокоєм мандарина повторяв заєдно:

— Ол райт!

НЕВЖЕ РОЗДВОЄННЯ ОСОБОВОСТИ РЕДАКТОРА БОМЦА?!

Тріснула бомба. Під поміщеним угорі заголовком появилась у „Вечірньому Світі“ стаття, якої зміст та автор говорили самі за себе. Там стояло таке:

„Нарешті далекосхідня загадка виясниться! Треба положити край нахабству деяких пресових гиєн, що в ординарний спосіб використовують наївність та легковірність нашої читацької публики!

Редактор Бомц, ґеніяльний Бомц у Шанґгаї! Дурний дотеп! А рівночасно я на власні очі бачив того типа в підрядній кнайпі на передмісті нашого славного города. Чиж-би це було роздвоєння особовости того нового факіра рідної преси?

В імені публичної опінії і добра преси жадаємо вияснення! Грицько Мазник, поет“.

В найближчих „Ранішніх Новинах“ появилась різка й безоглядна відповідь видавця і головного редактора О. Оливця.

„Пан Мазник — читали там усі зацікавлені — вже сам у своїй напасті достаточно осмішив себе. Що за стиль, нахабність, претенсії і... глупота! Бо інакше не можна назвати безвідповідального виступу того молокососа. Або — злоба. Злобні конкуренти з „Вечірного Світу“ лихі, що завдяки репортажам славетного Бомца „Ранішні Вісти“ на очах розвиваються і ростуть, що щодня прибувають нові десятки передплатників, хочуть вибирати каштани з вогню чужими руками. І висувають проти нас нужденного блазня, що компромітує себе кепськими віршами. Відомо, що поети мають ріжні примхи й галюцинації. Чому-ж би п. Мазникові не мав привидітись китайський цісар, не то ред. Бомц!“

Та пресова війна не покінчилась. Мазник ударив знову:

„Абстрагуючи від некультурної напасти пана

й не писали в тій історії, з якої ви набиралися своїх мудрощів. І отой цілий Фішгоф, який так зромовив вам до серця тим, що написав, що „русіні не майон політікі власней" — він теж певно цього не вчився.

Ви пишете, пане Сар, про тих наших послів у першому віденському парляменті в 1848-ому році, якими ми — як це ви підкреслюєте — чванимося. Певно, пане Сар, що чванимося, Маємо чим! А те, що ви кажете:

„Може й не знає про те „писака" з „Діла", що ці „посли" голосували за кожним реакційним внеском на знак, що його давав Стадіон..."

Дайте спокій, пане Сар! Ви дивуєтеся? Дивіться, майже сто літ після того ми бачимо такі парляменти, що не селяни, але всякі мудрі достойники, навіть професори университету, голосують так, як їм дають знак і тільки те й роблять за свою посольську платню, що ґімнастикують руки та ще деякі частини тіла... Це називається вища політика, пане Сар! Та-що ми оба будемо про це говорити...

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 67. Середа, 4. квітня (23. березня) 1888.

ДОМАШНЄ ВОРОГУВАННЯ ЩЕЗНЕ.

За чеським часописом „Політік" наводить „Діло" слова „батька чеського народу" Паляцького, який у своєму письмі з 1871 року ствірджуючи розвиток чеського народу, писав: „Чех не тільки дорівняв німцеві але й перестиг його. Чеський селянин перейшов німецького селянина щодо знання, живости духа й охоти до читання та освіти. За сорок останніх літ чеська література розвинулась широко, промислова освіта росте. Але найвідрадніше те, що чеський нарід доходить до всіх тих здобутків своїми власними силами".

У звязку з цим „Діло" писало про наші досягнення: „Можемо сміло сказати про наш люд, що він горнеться щиро і радо до світла науки і що його природні духові здібности розвиваються швидко і широко. Нашого Гурика, Горбалевича, Цара, Барабаша, Сікорського та інших моглиб нам і чехи позавидувати; наш домашній промисл подивляє Европа наш нарід звеличав престолонаслідник памятними словами: „дас іст айн альтер Культурфольк"; наша література й мистецтво розвиваються серед прикрих обставин по змозі успішно; народній театр живе щораз повнішим життям. І національна свідомість наших історичних прав, хочби навіть у тій важкою рукою пригнетеній Україні, пливуть широкою течією, ширшим як колинебудь руслом. І дасть Бог, поборемо і ми щасливо всіх супостатів, а й домашнє ворогування щезне під впливом благодітного, теплого луча правди і науки..."

ПІД ЛЬВОВОМ.

В новинці читаємо: „Хто хоче зазнати сильної емоції, що порушає нерви і відганяє тетричну „манколію" нехай переїдеться дорогою, що йде з Сокільник до красвого заведення божевільних в Кульпаркові. Але радимо на всякий „трафунок" забезпечитись і написати свій тестамент, бо хто пускається їхати цією дорогою, не може мати певности, що довезе до Львова цілі кости. На кільканадесять метрів перед кульпарківським парком натрапить на два мости, з правдиво автономічними дірами, через які наші коні тільки під енергійним ударом бича рішаються перескочити. А коло самого парку величезні купи снігу. Щоб їх переїхати треба мати в резерві зимові сани, бо возом, як запакуєшся, то ні взад, ні вперед".

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКА ПРИЯЗНЬ.

Рим, 4. квітня. Король і президент кабінету зложили кн. Бісмаркові в день його народин свої бажання. Король побажав крім цього ще й цісареві здоровля. Кн. Бісмарк відповів, що має надію, що цісар поживе ще довго, щоб довершити союз Німеччини з Італією, до якого привязує велику вагу.

Б. президент Гувер про Европу.

Б. президент Гувер вже вернувся зі своєї подорожі по Европі до Америки і виголосив перед комісією для закордонних справ Конґресу реферат про положення в Европі. Він зібрав свої помічення з подорожі в такі точки: 1) Кільканадесят мілюнів европейців втратило свободу преси і слова. 2) В Европі навипередки зброяться. 3) Всі держави працюють з дефіцитом, причому задовжене ремесло. Одній державі загрожує просто інфляція. 4) Вплив диктаторський держав в Европі зріс. 5) Заходи Ліґи Націй, щоб узгіднити европейські відносини, не повелись. 6) Всюди є страх перед війною. 7) Неспокої та терор у ріжних европейських країнах теж зросли.

В цьому рефераті през. Гувер висловив думку, що Злучені Держави не повинні мішатися до европейських справ, бо якби це зробили, то довелиб до створення фронту Америки, Франції та Англії проти Німеччини й Італії, а це тільки поглибило би антаґонізми. През. Гувер скритикував авторитативні держави, але уважає, що Америку не обходить, який лад вибирає собі яка европейська держава.

„Польське громадянство перейшло до повного наступу".

СППОС ПРО СВОЮ МИНУЛУ ТА МАЙБУТНЮ ПРАЦЮ.

В суботу, 2-го квітня ц. р. відбулася у Львові, у салі Міської Ради, річна конференція делеґатів організацій, що належать до „Секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій". Наради відкрив **д-р Ст. Ума,** проводив ними **ген. Вечоркевич** з Перемишля. На конференції були приявні **віцеміністри військових справ ґен. Глуховський та ґен. Літвінович.**

Як це видно зі звідомлення з діяльности Секретаріяту, яке склав на конференції полк. **Томашевський,** всією працею СППОС-у кермує Головна Рада та Виконавчий Комітет, ведуть працю окремі комісії. З цього звідомлення, в якому полк. Томашевський сказав, що успіхи праці СППОС-у були „вспаняле", довідуємося ось-що:

Наукова комісія видала низку праць, що відносяться до т. зв. загородової шляхти, а її підкомісія опрацювала проекти змін виборчої ординації до законодатних установ та самоуправи.

Жіноча комісія сконцентрувала майже всі жіночі організації, навіть крайно праві. Ця комісія займається передусім господарськими справами, а далі й суспільними, між іншим зорґанізувала „бюро посередництва праці".

Господарська сільська комісія опрацювала аграрну програму та інтервеніювала часто у справах, звязаних з парцеляцією. Господарська міська комісія зорґанізувала гуртівні вугля, паперу, заліза і т. д.

Фінансова комісія зібрала за рік 25.000 зол., з чого **половину зложило військо.**

Віроісповідна комісія опрацювала реферат про віроісповідні відносини у Сх. Галичині, який вислали кард. Гльондові, **здобула 30 нових парохіяльних статів** і займалася справою „крадежі душ".

Але найінтензивнішу діяльність повела **культурно-освітня комісія,** яка в 1937-ому році **уладила у Східній Галичині 1735 півосель з 60.000** дітей. Коли взяти під увагу, що в 1933. році на терені Сх. Галичини було 12 півосель з 420 дітьми, а в 1936-ому році 538 півосель з 20.000 дітей, то видно, як дуже ця акція в 1937-ому році посилилася. Ясно, що в цих півоселях був великий відсоток українських дітей і тому між іншим СППОС кладе на цю акцію таку велику вагу. „Тільки через дитину можна буде втримати польську мову на селі" — казав у своєму звідомленні полк. Томашевський. Зі згаданих півосель 961 зорґанізувало Т. Ш. Л., а 120 школами опікувалося військо.

Акція СППОС-у відбилася теж виразно на цьогорічному шкільному плебісциті. Полк. Томашевський ствердив, що завдяки посиленій акції Секретаріяту у цій справі, в минулому році взяло участь у шкільному плебісциті тільки 25.000 дітей, підчас коли в 1933-му році брало участь у плебісциті коло 400 тисяч українських дітей. Полк. Томашевський очевидно, не сказав, як виглядала ця посилена акція Секретаріяту у справі шкільного плебісциту, але про те ми й самі гаразд знаємо.

З воєвідських комітетів на перший плян висувається діяльність комітету в Перемишлі, що орґанізує „шляхту заґродову" в окремі кружки. Таких кружків є вже 200, а в них 50 тисяч членів.

Закінчуючи своє звідомлення, полк. Томашевський заявив, що польське громадянство вже не думає тільки про оборону, але воно перейшло до повного наступу, який „викликав уже депресію в руському громадянстві і зачинає розбивати його консолідацію".

Конференція ухвалила цілу низку резолюцій, у яких закликає поглибити консолідацію польського громадянства та зорґанізувати всі сили в Секретаріяті, посилити акцію будова костелів, каплиць і шкіл, розбудовувати сільську кооперацію, боротися з безробіттям, розбудовувати польське купецтво та ремесло. В інших резолюціях мова про необхідність скасувати шкільні оплати для шкільної молоді, побільшити сітку вселюдного шкільництва, розбудувати фахове шкільництво, посилити читальництво, поширити загальні університетські та політехнічні виклади, розбудувати сітку польських людових домів та підтримати збірку на дар ТШЛ в дні 3-го травня.

Перед нарадами вислано привітні телеграми до президента Польщі, до марш. Сьміґлоґо Ридза, до прем. Складковського і до мін. військових справ ґен. Каспшицького. Окрему телеґраму вислали до б. голови Секретаріяту ґен. Карашевича-Токаржевського, що прислав був на руки предсідника конференції спеціяльне привітне письмо.

Головою виконавчого комітету СППОС-у вибрали професора університету **д-ра Адама Фішера,** а до комітету увійшли м. ін. д-р Ст. Ума, проф. Ст. Ґрабський, пос. Войцеховський і проф. Біґо.

—o—

ПРОМОВА МАДЯРСЬКОГО РЕГЕНТА АДМ. ГОРТІЯ.

Вчора вечором виголосив регент Горті через радіо промову, в якій ствердив, що в останніх часах деякі кола поширюють паніку. До цього нема ніякої причини. Аншлюс це з мадярського погляду приєднання одної приязної держави до другої. Також і внутрі Мадярщини панує повний лад, ніщо йому не загрожує. 5-літній плян виповнить недостачі у мадярській армії та оживить народнє господарство.

Алькоголь і тютюн спиннюють умовий розвиток людини.

Оливця на мою особу, ствердjую ще раз явно і катеґорично, що дня 17. ц. м., в дні, коли-то „Ранішні Новини" принесли велике й безглузде інтерв'ю ред. Бомца з ґен. Чін-чан-чеком, я бачив у 2-гій год. вночі Федька Бомца в кнайпі „Під сірою гускою" як тягнув сивуху й відписував з німецьких ґазет вістки з далекосхідної війни. Свідки: Юхим Шнурочок, корінний купець, та Марина Дримба, безробітна танцюристка, що виступала в барі „Під сірою гускою" як Маріяна де ля Дрібіоляно, Сапієнті сат.

Г. Мазник".

На другий день, замість Бомцового репортажу появилась у „Ранішніх Новинах" довша розвідка д-ра Івана Котика п. з. „Дещо із світа метафізичних звищ". Кінчилась вона ось-так:

„Як бачимо з вищенаписаного, живемо в часах ренесансу окультизму і спіритизму. А що наша раса і в тому напрямі має небуденні здібности, дає нам новий доказ — Федько Бомц. Геніяльний журналіст і факір, що рівночасно може появлятись у Шанґгаї та Львові — ось нова загадка природи, що жде на своє вияснення.

Живемо в час нового, чогось неясованого. Федько Бомц — це його предтеча. Тож падаймо ниць і захоплюймося!"

І хто зна, як довго ще проловжавсь би той пресовий двобій. Та нагло нова подія потрясла столицею.

Гринько Мазник загинув!! — кричали різко розношики ґазет. — Таємна афера! Поет пропав без сліду! Бємо на тривогу!!!

Тільки Оливець пикав спокійно люлечку й споглядав на карту Китаю, де круглою цяткою червонів Шанґгай.

Того дня „Ранішні Новини" принесли черговий репортаж Федька Бомца з Китаю п. з. „На сході нічого нового".

(Докінчення буде).

Сторінка без політики.

Велитенські пляни Л. Стоковського.

Прізвище Леопольда Стоковського, знаменитого музика, що довгі роки дириґував славною орхестрою філядельфійської фільгармонії, щораз частіше вяжуть в останніх часах із кіновими справами. Хоч він був довгі роки запеклим ворогом срібного екрану, всеж таки зважився заграти ролю актора й дириґента у фільмі „Їх сто й вона одна“. Коли Стоковський перебував у Голівуді, познайомився він із Ґретою Ґарбо. Знайомство перемінилося згодом на дружню приязнь і сьогодні кружляє по всіх часописах чимало сплїток на тему романтичного подружжя цієї мистецької пари.

У звязку з цим можна знайти у згаданих часописам багато заміток про нову сензацію, цим разом поважнішого змісту. Ці замітки заікавили у великій мірі фільмовий світ та перш усього цілі кадри професійних музик, що шукають праці. Стоковський склав партитуру до найновішої фільми про Мікі Мавс п. з. „Учень чарівника“, яка появиться у двох версіях: одна буде призначена для більшости кінотеатрів, а друга для тих кін, яких звукове уладження є так видосконалене, що може відтворити вірно звук повної, симфонічної орхестри.

Стоковський сказав, що тепер в Америці дуже мало таких екранів, що доростають до такого завдання. Тому фільма, яку він ладить, творить одночасно досвід, коли зважити, що репродукція музики в пересічних кінах має характер дивовичного наслідування звуків орхестри в порівнанні з тим, що може дати новочасна кінова апаратура. Він гадає, що по його фільмі всі поважніші кіна мусітимуть засобитися в таку новочасну апаратуру.

Стоковський має надію, що при будові такої апаратури й самої фільми найде працю коло 18.000 професійних музик. Він вірить, що коли публика раз попаде на добру музику, відтворену доборою апаратурою, не схоче вже слухати такої, яку подають їй у теперішніх кінах.

Досі буває воно так, що оператор слідкує зі своєї кабіни не тільки за образом, але й за звуком. Одначе кабіна така мала та так тісно зачинена, що оператор не всилі провірювати звуки, а навіть якби чув тони, то не знатиме, що зробити, щоби надати їм природний звук орхестри. І тут саме увесь секрет апаратури Стоковського: музику віддаватиме окрема апаратура, вміщена на салі, яку обслугуватиме професійний музика-знавець. Ця обслуга вимагатиме не тільки музичної освіти, але й широкого технічного вишколу. Праця та нагадуватиме працю на органах.

Коли повелась би ця спроба, перед фільмою відчинилось би нове, велитенське поле до ділання.

Поїхав на Тагіті шукати смерти.

Самовбивники вибирають собі залюбки дуже оригінальні способи самогубства. Здебільша вони сподіються, що вістка про оригінальне розстання зі світом викличе сензацію. І назагал вони не помиляються у своїх сподіваннях.

Незвичайно романтичне самогубство придумав собі перед кількома днями один з американських багачів, якому конче забаглося попрощатися з життям при звуках танґа у виконанні гавайських ґітар і то рішуче на Тагіті. Тому теж виїхав він на Тагіті і забрав при тому зі собою веселе товариство, очевидно на свій кошт. Підчас подорожі уладжував він на кораблі веселі забави і багато часу присвячував на писання фантастичних орієнтальних новель. Після приїзду на Тагіті він уладив кілька прогульок і почав для тамошнього населення давати гучні бенкети, підливати щедро алькогольними напитками.

Підчас одного такого бенкету на вільному воздусі, серед розкішної ночі, якої чар збільшувало ще ніжне світло місяця, велів американець заграти собі на гавайських ґітарах сентиментальне танґо. Коли почув плаксиві звуки ґітар, напився отрути, положився на землі і сконав.

Коли орхестра скінчила грати танґо, один із приятелів звернувся до американського багача зі запитом, як йому подобалася музика екзотичної орхестри. Одначе на свій запит він не дістав ніякої відповіди. Спершу всі думали, що американець заснув і щойно по хвилині запримітили, що він не дає ніякого знаку життя. Гості і приятелі небіжчика були переконані, що несподівану й наглу смерть спричинив серцевий удар. Одначе згодом, коли віднайшли в мешканні американця листи, виявилося, що він сам наложив на себе руку. В однім із листів писав він таке:

„Життя мені знудилося. Хочу ще бачити перед смертю Тагіті, хочу подивляти чар її красунь і відберу собі життя при звуках танґа, що його гратимуть на гавайських ґітарах підчас місячної ночі“.

Справді на таку забаганку може здобутися тільки американець, ще й до того багатий. Добре то кажуть, що „гроші вдаряють людям на голову“.

Несподіваний конкурент цирковця.

Перед кількома днями в одному із цирків у Буенос Айрес розігралася незвичайно цікава й весела сцена. Того вечора глядачі виповнили цирк по береги і з напругою та ентузіязмом приглядалися еволюціям на трапезі одного з найкращих мистців таких стрімголовних вправ і при тому незвичайно популярного в Буенос Айрес актора.

Глядачі придивлялися зі стриманим віддихом усім пописам, що кожної хвилини могли закінчитися трагічно. Коли цирковець скінчив свій виступ, глядачі почали його гаряче оплескувати. Та хіба можна собі уявити счудування публики, коли з ґалерії зійшов на арену якийсь моряк і заявив, що він справді ніколи не виступав у цирку, але такі самі пописи виконає куди звинніше.

Спершу публика думала, що моряк упився і прийняла його слова сміхом та жартами. На арені зявився директор цирку та прислуга і вони спершу намагалися по доброму випросити моряка з арени, відтак і силою. Одначе моряк уперся і конче хотів виступати. Тоді публика почала оклинками домагатися, щоб відважному морякові дозволити на один виступ. Рад-не-рад директор цирку погодився і визначив ще навіть морякові 100 дол. нагороди, якщо він повторить попис без помилки.

На превелике диво моряк справді виконав цілу писову точку, але виконав ще її при тому куди краще, як професійний цирковець. Публика зготовила звинному морякові гучну овацію і директор — ще більше рад-не-рад — виплатив йому нагороду. Очевидно ціла подія закінчилася гепіендом: моряк пропив частину нагороди з товаришами і вернувся знову на корабель, цирковець виступав уже далі без конкурента та директор віджалував 100 дол., бо вже на другий день цирк тріщав від глядачів, які хотіли побачити сензаційні пописи на трапезі.

Масова гіпноза при звуках скрипки.

В однім із мексиканських міст поліція попала на слід банди, яку згодом виарештувала і примістила її там, де слід: у вязниці. Ціла подія, з уваги на незвичайно сензаційні умовини серед яких вона відбулася, викликала незвичайно велике зацікавлення. Часописи видають раз-у-раз надзвичайні додатки, як лиш у слідстві вийдуть наверх якінебудь нові подробиці. Ці часописні додатки розхоплюють читачі в сотнях-тисячах примірників.

Ціла ця сензаційна подія виглядала осьяк: В одній із каварень виступала від кількох літ орхестра, що її склад творили освічені та здібні музики. Особливо перший скрипак добував зі свого інструменту такі чарівні звуки, що зворушував не лиш сентиментальні жінки, але й головну салю гостей.

Щойно тепер, по кількох літах, поліція відкрила зовсім припадково, що перший скрипак гіпнотизує масово гостей присутніх у каварні і що ціла орхестральна дружина уладжує „особисті ревізії“ серед гостей та перешукує їм кишені і портфелі, забираючи при тому все, що лиш попало в руки: гроші, перли, перстені, годинники, тощо. Такі „виступи“ уладжувала орхестра головно тоді, коли в каварні було найбільше позамісцевих гостей, здебільша багатих, американських туристів.

Перед кількома днями геніяльному скрипачеві і при тому геніяльному гіпнотизерові повинулася нога. Одного дня поліційний агент, який припадково опинився в каварняній салі, не піддався гіпнозі, лиш прикинувся загіпнотизованим. Після цілої „ревізії“ агент спокійно підійшов до телефонічної будки і покликавши на поміч кількох поліцаїв, арештував цілу орхестру.

Найбільш сензаційний був той мент, коли арештований скрипач-гіпнотизер незвичайно дивувався і подивляв холоднокровність та відпорність агента на чужий вплив. Він заявив при тім, що йому перший раз не вдалося когось приспати.

СУБОТА В ЖИТТІ ГІТЛЄРА

Історик, що буде займатися колись хронікою важних подій, помітить, що Гітлер брав на себе великі завдання завжди тільки в один і той самий день тижня: в суботу.

Ось вам хронольогічне зіставлення подій звязаних безпосередньо з історією сучасної Німеччини: В суботу, 14. жовтня 1933 р. Німеччина виступає з Ліґи Націй та покидає т. зв. розбройну конференцію.

В суботу 30. червня 1934 р. відбувається помітна „чистка“ в партії „брунатних сорочок“, коли то націонал-соціялісти вбили ґенерала фон Шляйхера та провідника відділів С. А. сотника Рема.

В суботу 9. березня 1935 р. Німеччина не то, що не заперечує, але просто стверджує перед світом, що дозброює свою повітряну силу.

В суботу 16. березня 1935 р. німці проголошують загальну військову службу.

В суботу, 7. березня 1936 р. німецькі війська обсаджують надренську провінцію; таким чином Гітлер заявив, що не признає льокарнеського договору.

В суботу 14. листопада 1936 р. світ довідується, що „Третя Німеччина“ не визнає т. зв. „клявзуль про морські дороги“, установлених у Версалю.

В суботу, 16. січня 1937 р. замикають німці великий канал для чужих, воєнних кораблів.

В суботу, 6. лютого 1938 р. проголошено офіційну заяву про зміни, переведені в уряді та найвищих військових становищах. Гітлер обіймає найвищу військову владу.

В суботу, 12. лютого 1938 р. Гітлер стрічається з д-ром Шушніґом у Берхтесґадені. В суботу 12. березня 1938 р. німецька армія входить до Австрії.

Як виходить із того зіставлення Гітлер виконує свої діла завжди тільки в суботу. Мабуть вірує, що субота — щасливий для нього день.

Що принесуть світові інші чергові суботи?

—o—

ЛЮБОВНІ ВИДІВКИ ЗПЕРЕД 100 ЛІТ.

Одна гамбурґська родина жертвувала недавно до тамошнього історичного музею прегарну колекцію любовних видівок зперед 100 літ, які зберегли в тієї родині. Ці видівки ще й тим цінні, що вони є найкращим доказом звичаїв, гумору та мистецтва рисунків зперед багатьох літ тому.

Ці видівки залучували залюбки закохані молодці до китиці квітів, що вони їх жертвували своїм коханим. Ці видівки здебільша дуже сензаційні, написи на них писані віршом й тому вони є знаменитим матеріялом до дослідів над пізним німецьким романтизмом. Незвичайно цікава теж техніка їх виконання, а саме: напис був друкований, рисунок, чи малюнок роблений ручно звеличником, або кимсь іншим, що вмів „рисувати, або малювати“. Ці видівки сильно нагадують нинішні памятники гімназисток і семинаристок.

А що дарунок згаданої родини був одночасно великою заохотою для власників таких збірок, то дарунки стали напливати до музею в дуже швидкому темпі й управа музею хоче в найближчому часі уладити оригінальну виставу під гаслом „кохання наших дідусів“.

СПОРТОВА СТОРІНКА.

КОРОНА-УКРАЇНА 2:1 (0:0).

Самбір, 3. квітня.

Весняний старт України у мистецьких змаганнях закінчився зовсім несподіваною і непотрібною витратою двох цінних точок, що мимоволі знову приневолює мрії про мистецтво відложити на пізніше. Поразка тим болючіша, бо прийшла у зустрічі з одною з найслабших дружин Окружної Ліги, майже певним кандидатом (крім II. Сокола) до деградації. Коли зважимо, що Корона є найщедрішим доставцем точок і воріт в Окружній Лізі (програні з Чорними 1:7, Лехією 1:7, Погонею — Стрий 2:7, Ресовією 1:4, II. Соколом 0:4 і ін.), то бачимо, що останній вислід України і втрата трьох точок у двох стрічах з Короною рішуче не приносить нашій дружині чести.

Правда, змагання в Самборі, як і більшість виїздів на провінцію (нпр. Ряшів, Стрий) мають вже свою „добру" славу з приводу некультурної поведінки глядачів та брутальности змагунів, то все таки недільна поразка в Самборі не має ніякого оправдання. Україна по рівнорядній грі з великою технічною перевагою програла, бо її напад зовсім стрілово розчарував. Якби Україна мала на цих змаганнях хоч одного агресивного стрільця, могла була без більшого труду вирішити ці змагання різницею 3—4 воріт у свою користь. Напад України (на цілу клясу слабший як у змаганні із Гасмонеєю та Домбом) „перекомбінував" наймениие 8, здавалося би, мурованих позицій. Трьох всього змагунів удержалося на минулонедільному рівні, а саме: Міхльош І., Гошовський і Богурат, всі інші слабші. Дуже блідо випала гра обох лучників: Петрова і Красвського. Перший постійно спізнювався у використанні мяча і далеко йому ще до його давньої форми. Краєвському не велося; тактичні недостатї надробляв амбіцією. Магоцького майже не використовували і він все якось губився. Правда, в полі напад здобував терен легко, одначе невикінченими акціями і безконечним комбінуванням в ширину під ворожими воротами програв змагання. Напад грав у першій половині ще сяк-так, зате у другій зовсім закинув співпрацю з помочею, яка як цілість грала весь час доволі бліло. Гошовський працьовитий, як звичайно. В бічних дещо ліпший Давів. Оборона слабша, як у попередніх змаганнях. Босий майже безробітний; більшої вини у страті воріт не має.

Корона — це пересічна провінціональна дружина: амбітна, сира технічно і брутальна. В загальному грала вона дуже слабо, головно в лівій помочі. Вирізнилися: оборонець Валь і в нападі Барбара, Дутковський та (б. гравці Дністра) брати Глухі.

Хід гри:

Серед гарної соняшної погоди перед тисячею „військово-цивільної" та крикливої публики виступили дружини у таких складах:

Україна: Босий, Міхльош II. — Боробець, Каратницький — Гошовський — Давів, Магоцький — Петрів — Міхльош І. — Краєвський — Богурат.

Корона: Ложанський, Венгжинік — Валь, Трелька — Войцеховський — Краска, Барбара — Ляхович — Дутковський — Глухий І. — Глухий II.

Першу половину грає Україна проти вітру. З місця знижує Україна свій рівень до слабої гри Корони та щобільша зовсім непотрібно грає горою. Ситуації змінюються, при чому оба напади псують багато догідних ситуацій. Доволі добрі акції нападу України в полі кінчаться або імітацією стрілу або офсайдами, та що найчастіше інтервенцією заложника Корони. У 22 хв. за руку Воробйова невикористовує Корона карного (Глухий І. стріляє в стовп). Кілька догідних позицій під воротами Корони марнують наші лучники. 2 хв. перед кінцем половини сходить з грища Краєвський, якого противник копнув у голову. До перерви стан 0:0.

У другій половині гра стає з кожною хвилиною гострішою. У 5 хв. вільний Воробйова перейшає Петрів — випускає Міхльоша, той пільно стріляє, одначе воротар з трудом боронить. Гру перетинають розбоями перериває часто судия і диктує вільні. У 16. хв. вільний Глухого II. продовжує його брат головкою до сітки України. Корона веде 1:0. Гра стає брутальна й нецікава при галасливому акомпаніяменті глядачів. Україна часто загощує під ворожі ворота, одначе стрілова немічь не дозволяє змінити висліду. У 38 хв. добрий випад крайника Корони Барбари (не без вини Давева і Воробйя) кінчиться стратою других воріт. Гра стає ще більше нервова; Корона, яка має вже запевнену виграну, грає на час і полює на кости змагунів України. Викопи мяча поза огорожу та безупинні розбої виводять деяких наших змагунів з рівноваги. На грищі доходить до шорал-то гарячіших сударів і сцисій. Останні хвилини „притисває" Україна солідно Корону до її воріт. Самбірська дружина боронитьоя всіма засобами. У 43 хв. диктує судия карного, якого певно стріляє Міхльош І. 2:1. За кілька секунд грізний випад Магоцького, який закінчився би напевно воротами, ратують змагуни Корони ординарним розбоєм. Другий карний і кілька секунд надії на вирівнання, одначе Міхльош стріляє воротареві в руки. Самбірська публика помагає Короні, як може Напр. провідник дружини, відомий Штаєрман (що так сумно закінчив свою спортову карієру) вибиває руками мяч з-під воріт Корони, глядачі вдираються на грище. І серед такої суматохи кінчаться ці сумні для України змагання. Судлював обективно і архиповолено п. Стшелецький. **Д.**

ІНШІ ВИСЛІДИ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

ЛЬВІВ. **Чорні — РКС 2:1 (0:0).** Чорні грали дуже жертвенно і мали виразну перевагу в І. половині, коли грали з вітром. Ворота для Чорних здобули: Хмелєвський з карного і Жвльцов. Для РКС-у Городиський.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Чувай — Польонія 1:1 (0:1).** В І. половині перевага Польонії, в II. Чуваю. Ворота для Чуваю здобув Чарнецький, для Польонії Єндрух. Польонія втратила перший пункт у цьогорічних мистецьких грах.

РЯШІВ. **Погонь І Б — Ресовія 6:0 (1:0).** Погонь виступила до цих змагань майже в ліговім складі. В першій половині гра рівнорядна, в ІІ-ій беззастережна перевага Погоні. Ворота для перемоэців здобули: Краус і Шмид по 2. Єдинак і Боровський.

СТРИЙ. **Погонь — Лєхія 2:2 (2:1).** Рівень змагань слабий. Ворота для Погоні здобули: Вальцький і Гофман. Для Лєхії: Козак і Кшижицький.

ДРОГОБИЧ. **Юнак — II. Сокіл 3:0 (0:0).** Перевага Юнака не використана. В дружині II. Сокола знаменито грав воротар Іванський, що врятував свою дружину від погрому. Ворота для Юнака здобув Шпілер 2 і Кручак.

ЯРОСЛАВ. **Гасмонея — В. К. С. 4:1 (2:0).** Ворота для Гасмонеї здобув Шляф 2, Зільбер і Фрідман, для В. К. С-у Літинський.

ГАРНИЙ УСПІХ ПРОЛОМУ.

СТАНИСЛАВІВ. **Пролом — Ревера 2:2 (0:0).** Перший мистецький метч весняної рунди станиславівської А-кляси приніс українській дружині Станиславова гарний хоч несподіваний успіх у зустрічі з мистцем округи Ревером. Нерішений вислід кривдить до деякої міри Пролом, який заграв цей метч д. добре з незвичайною жертвенністю та амбіцією. Назагал перевагу мав увесь час Пролом, який вів уже 2:1. Найкращими гравцями української дружини були: Зубак, Андрійшин І і II. Семцівй і Якібчук.

На початку метчу вшанували обі дружини память б. капітана І. дружини Пролому бл. п. Ярослава Демянчука, ставувши на звук суддівської свиставки на поздір.

Перші хвилини принесли перевагу Ревері, але згодом Пролом переходить до протинаступу і створює дуже небезпечні ситуації під воротами Ревери — на жаль — без успіху. У другій частині один з випадів Ревери кінчиться здобуттям воріт. Та Пролом не бентежиться стратою воріт і вирівнює та згодом підвищує вислід до 2:1. При кінці суддя п. Австер подиктував із 16-ки за дуже сумнівну провину (просто не лицювало мистцеві Округи програти з автсайдером) вільного, який приніс Ревері вирівнання.

Після цього метчу Пролом збагатився на один пункт і є надія, що він вирветься з загроженого останнього місця.

Інші станиславівські вислідии були такі: Гірка — Покуття (Коломия) 2:0, Стшелец (Брошнів) — Бистриця (Надвірна) 3:0 в-о. Товариський метч обох дружин закінчився виграною Стшельца 5:0.

ІНШІ ВИСЛІДИ.

Україна ІБ — Світезь 6:3 (5:0). Дуже гарна перемога молодої дружини України над кандидатом на мистця львівської А-кляси Світезю.

Україна виступила до цих змагань у такому складі: Дицьо III, Вішка, Романець, — Федун, Яковів, Король, — Кульчицький, Кінзій, Зубач, Тихолів, Кусьма.

В першій половині Україна грала з вітром і здобула в тому часі 5 воріт. Перевага української дружини була безсумнівна. У другій частині Світезь намагається всіма силами здобути ворота, що їй теж при допомозі гострого вітру вдалося. При тому одні ворота впали з очевидної вні сторони.

Найкраще грав в Україні правий бік нападу Король у помочі та Вішка на обороні. Зокрема на Вішці заломлювалися всі наступи противника. Ворота для України здобули: Зубач 2, Тихолів 2, Кінзій і Романець з вільного.

Україна (комб.) — Степ 3:1 (1:0). Тренінгові змагання комбінованої дружини закінчилися перемогою чорно-червоних. Степ грав у першій половині д. слабо, зате у другій, проти вітру був кращий від України, переводив гарніші акції, лиш не вмів їх закінчити стрілом. Суддював п. Бутель.

ЛЬВІВ. **Луг — Львовянка 3:4 (2:3).** Перший цьогорічний виступ львівського Лугу в товариськім метчу з А-кляcовою Львовянкою, випав д. добре і приніс луговикам незамітну програну. Ворота для Лугу здобули: Шоам II. Данко і Кацюкевич, для Львовянки Дворник, Кліпрський, Іальфн і Марвнець (з карного). Суддював п. Млотек слабо.

СТРИЙ. **Скала — Бетар (Дрогобич) 4:1 (1:1).** Заслужена перемога стрийської Скали над дрогобицьким Бетаром, який займає у підкарпатській А-клясі третє місце. Ворота для переможців здобули: Запалтинський (3) і Стрілецький, для Бетару Кох. Суддював п. Круликовський. Перемога Скали була зовсім заслужена і можна сподіватися, що українська дружина Стрия здобуде мистецтво Б-Кляси.

МОСТИСЬКА. **Скала — Саночанка 2:1 (1:0).** Заслужена перемога української дружини у змаганні за мистецтво Б-кляси над сильним противником. Ворота для Скали здобув Бордиш і Максим.

ТАБЕЛЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

1) Польонія	14	22	29:8
2) Чорні	14	20	38:17
3) Гасмонея	14	16	22:14
4) **Україна**	**14**	**16**	**27:23**
5) Ресовія	14	16	28:30
6) В. К. С. (Огнісько)	14	15	32:25
7) Р. К. С.	14	15	16:14
8) Лєхія	14	14	29:32
9) Погонь (Стрий)	14	14	32:28
10) Чувай	14	11	20:28
11) Погонь І Б	14	11	26:25
12) Корона	14	10	24:44
13) Юнак	14	9	25:35
14) Сокіл II	14	7	14:30

ТАБЕЛЯ СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ А-КЛЯСИ

1) Ревера	8	12	4	27:13
2) Гірка	8	11	5	15:9
3) Стшелец (Бр)	8	11	5	19:12
4) Ріпно	1	10	4	17:7
5) Покуття	8	6	10	12:25
6) Бистриця (Надв.)	8	6	10	12:25
7) Раз Два Три	7	4	10	10:14
8) Пролом	8	2	14	8:17

Пролом грає кілька метчів на своїм грищі і [illegible] нен їх виграти та висунутися на місце Бистриці [illegible] й Покуття.

ЗАКОРДОННІ ВИСЛІДИ.

БІЛГОРОД. **Югославія — Польща 1:0 (0:0).** [illegible] ний метч за мистецтво світа. Перший метч, як [illegible] виграла Польща 4:0. Югославія мусіла виграти [illegible] щоб закваліфікуватися до фінальних гор у Франції. Ясно, що в таких умовинах Югославію ждало [illegible] важке завдання. Нервові югославянські гравці [illegible] держали і стріляли ледви одні ворота, хоч мали [illegible] ну перевагу. Польща грала д. добре, хоч вела гру [illegible] ключно на вдержання висліду. Одні ворота здобув [illegible] вош у другій половині.

БАЗЕЛЬ. **Швайцарія — Чехословаччина 4:0 (0:0).** Міжнародній метч за чашу Середущої Европи. Швайцарія осягнула несподівано високу перемогу над [illegible] хами, які виставили дещо відмолоджену дружину.

МІЖОКРУЖНІ БОКСЕРСЬКІ МИСТЕЦТВА.

В суботу 2. ц. м. почалися у Львові боксерські [illegible] мівання в групі Львів—Волинь—Люблин. Першого [illegible] відбулося 6 стріч, які дали такі вислідн: Вага [illegible] Зелінський В. (Люблин) переміг на пункти [illegible] (Волинь). В. когута: Овсяник (В) переміг [illegible] на пункти Войву (Люблин). В. перо: Хростов (Льв) [illegible] грав у 1 рунді к-о з Юзьвицьким (Люблин). У [illegible] вазі Зелінський (Люблин) виграв у другій рунді [illegible] нічним к-о з Єжиком (Львів). У [illegible] **Білий (Україна-Львів) виграв на пункти з Кульчицьким** (Люблин). У півважкій вазі Шкварковський (Льв) [illegible] пунктував Хлопецького (Волинь).

В неділю відбулися фінальні стрічі, які дали [illegible] ві вислідн (Подаємо черговість ваг від музі до [illegible] кої): Тручик (Ль) знокавтував Зелінського [illegible] Гурецький (Ль) випунктував Овсяника (В). Хростов (Ль) знокавтував Франіщка (В). Зелінський [illegible] випунктував Пастернака (В).

Білий (Львів) стрінувся з Вакбіцьким (В). [illegible] рунда була ремісова. У другій переважав Білий [illegible] третій оба противники були виснажені, одначе Білий перевищав свого противника. Пунктовий суддя [illegible] перемогу Вакбіцькому, хоч він був рішучо гірший [illegible] Білого. На залі чули ми між публикою голоси, [illegible] лого лиш тому судді не допустили до дальших [illegible] вок, що він репрезентує український клюб. Виходить [illegible] ся, що боксери українці можуть лиш тоді бути [illegible] своєї перемоги, коли виграють нокавтом.

Шкварковський (Л) випунктував Барана [illegible] Барановський (Л), по рівній боротьбі [illegible] пункти Хлопецького (В).

Засідання Української Парляментарної Репрезентації.

КОМУНІКАТ.

З Народньої Канцелярії дістаємо такий Комунікат:

Дня 2. квітня 1938 р. відбулося засідання УПР, на якому устійнено підсумки з останньої парляментарної сесії та проаналізовано загально-політичне положення в світлі останніх внутрішніх і зовнішніх подій.

Зокрема звернено увагу в дискусії на наростаючі антагонізми на польсько-українському відтинку та підкреслено пасивізм відповідальних чинників у напрямі активного протиділання виховній мобілізації польської опінії проти українців.

З черги підкреслено незвичайну вагу нашої програмової енунціяції з дня 2. грудня 1937 р. у соймі у справі територіяльної автономії (промова голови УПР) та поставлено цю справу поставити в центр політичної акції не тільки УПР, але й цілого партійного активу в терені.

З особливою увагою обговорено теперішнє положення українського населення на Волині у звязку із зростаючим протиукраїнським наступом усіх польських чинників, зокрема у звязку з відомими подіями у Гриньках та інших місцевостях прикордонної смуги.

Президія УПР.

Становище уряду до подій у Гриньках.

Відповідь премієра Складковського, як міністра внутрішніх справ, на інтерпеляцію посла д-ра Степана Барана.

На засіданні сойму 10. лютого ц. р. вніс посол д-р Степан Баран інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ і до міністра віроісповідань та освіти в справі переходу православних українців у селі Гриньки, лановецької волости кременецького повіту на Волині та в інших громадах цього повіту на латинський обряд і подій, які це спричинили. В обширному фактичному представленні справи дав інтерпелянт тло, на якому виникнули події у Гриньках та в околиці, висвітлив на основі фактів ролю прикордонної адміністрації і КОП-у в цих подіях та змалював відносини, серед яких жие тамошнє українське православне населення. Навів інтерпелянт і численні факти з подрібними датами й назвищами осіб та вказав на поширювання провокаційних вістей про прихід військової карної експедиції, пацифікації і виселення з прикордонної смуги. Мало це на меті створити податний грунт для започаткованої на більші розміри акції за „навертанням" православних українців на римо-католицтво. Застрашеному населенню вказували як на одинокий вихід зі скрутного положення те, що з халепи може воно вийти тільки в той спосіб, що покине православія і перейде на римо-католицтво та заявить себе поляками. Те одиноке врятує його перед репресіями і в додатку приверне ще й ласку власть імущих, а з нею і всякі матеріяльні благодати.

На цю інтерпеляцію дістав посол д-р Ст. Баран у часі останнього у минулій сесії засідання сойму в четвер 31. березня ц. р. письменну відповідь премієра і міністра внутрішніх справ ген. Славой-Складковського з 25. березня ц. р., яку передаємо в цілости в дослівному перекладі на українську мову, як один із цікавих документів сучасної хвилини і теперішніх наших відносин у Польщі.

Відповідь уряду звучить:

У відповіді на письмо з 14. лютого 1938 р. Л. Р. і 14 206/РР маю за шану переслати по порозумінні з Паном Міністром Релігійних Віроісповідань і Публичної Освіти отсю відповідь на інтерпеляцію посла д-ра Степана Барана в справі переходу коло 400 православних української народности на римо-католицтво в громаді Гриньки, лановецької волости, кременецького повіту, волинського воєвідства та частинного переходу православних української народности і в інших громадах тогож повіту на римо-католицтво з кінцем 1937. р., викликаного недозволеною акцією деяких чинників місцевої територіяльної самоуправи і Корпусу Охорони Погранича, як теж у справі акції в цілі відібрання православним у Гриньках їх дотеперішньої церкви і переміни її на римо-католицький костел, — принято на 67. засіданні Сойму в дні 11. лютого 1938. р.

Фактичний стан даної справи представляється так:

В селі Гриньки, кременецького повіту, траплялися від довшого часу випадки виразної нельояльности супроти держави, що свідчили про скріплення протидержавної агітації, веденої кількома агітаторами зпоміж місцевого українського громадянства.

Ілюстрацією цього стану були події з 17. жовтня 1937. р., коли зневажено портрети найвищих достойників держави; творець цього вчинку зізнав, що зробив це на те, щоб дістати в селі опінію героя.

Населення Гриньок, освідомивши собі, що повищі зарядження влади є висліддом проступної діяльности згаданих агітаторів, як теж наслідком його пасивного становища супроти згаданих проявів акції злочинних чинників, звернулося до органів держ. влади з проханням виселити зі села кількох найактивніших агітаторів.

Однак частина населення для заманіфестування, що зриває цілковито і рішуче зі середовищем, з якого рекрутувалися деструкційні елементи, котрі неоднократно старалися використати для своїх цілей терен Православної Церкви, рішила крім цього перейти на латинський обряд, що теж і зробила.

Заміт інтерпелянта, начеб репресії, пристосовувані органами КОП-у, були причиною зміни віроісповідання населення, є незгідний з дійсністю, бо конверзійний рух обняв поза Гриньками великий терен кремянецького повіту і навіть сусідніх повітів (Рівне та Здолбунів), де органи КОП-у не переводили ніяких порядкових заряджень, ані теж не пристосовували натиску супроти опірних.

Зате перед міністеріяльною комісією Міністерства Внутрішніх Справ*), яка переводила доходження у Гриньках дня 6. березня 1938 р., жалувалося місцеве населення, навернене на католицтво, на терор і погрози, спрямовані в його сторону православно-українськими чинниками.

Дотично заміту інтерпелянта в справі відібрання православним мешканцям села Гриньки їх святині і віддачі католицькому костелові, то він нереальний, бо справа ревіндикації святинь, чи пак призначення для іншого віроісповідання, залежить від начальних державних властей, а вони досі не дістали якогонебудь прохання від заінтересованого населення, які теж не виступили зі своєю ініціятивою.

Зарядження, підняті органами КОП-у дотично осіб, що їх навів інтерпелянт (о. Казновецький, о. Малюжинський і пос. Тимошенко), спиралися на приписах про границі держави, а саме:

1) Інцидент з о. місіонарем Казновецьким. Дня 1. січня 1938. р. в часі провірки особистих виказок осіб, що прибули на терен прикордонної смуги, органи КОП-у ствердили, що дозвіл на часовий побут у прикордонній смузі ч. 016207, виставлений кремянецьким повітовим старостством за біжучим числом 14. дня 6. липня 1937. р. на назвище о. Серафима Казновецького, замешкалого **у Кремянці**, поправлено у двох місцях, отже для справдження його задержано.

2) Інцидент з о. деканом Малюжинським. Дня 30. грудня 1937. р. прибув до Гриньок православний священник Малюжинський без вимаганого дозволу адміністраційної влади. Тому комендант найближчої стражниці КОП-у заявив, що побут у прикордонній смузі без дозволу є заборонений та упередив, що оскільки він буде дальше прибувати до прикордонної смуги без дозволу, то його придержать і відставлять до команди баталіону.

3) Інцидент з пос. Тимошенком. Дня 5. січня 1938. р. зголосився у межах граничної компанії Ланівці пос. Тимошенко, котрому один із підстаршин, кермуючись чемністю для посольської гідности, виставив безправно перепустку. З огляду на те, що пос. Тимошенко не мав властивої перепустки від адміністраційної влади, стягнено перепустку, виставлену йому підстаршиною, а його візвано, щоб покинув прикордонну смугу і постарався про властиву перепустку. Цю справу вияснив я в окремому листі до Пана Маршала Сойму.

Уряд стоїть на становищі загарантованої конституційним законом свободи віроісповідання і свободи сумління. Одним із проявів цієї свободи є свобода одиниці вибрати собі віроісповідання, до якого хоче належати.

Стверджую, що в рішучий спосіб протиставляюсь усяким пробам викликувати якийнебудь натиск у цій ділянці, і рівночасно запевняю кожному віроісповіданню оборону слушних його релігійних інтересів.

Висловом реалізації цієї останньої засади є між іншим факт відбуття волинським о. архиєпископом Олексієм у днях 25. до 29. січня 1938. р. пастирської візитації у Гриньках і в сусідніх місцевостях, у часі котрої офіціяльні адміністраційні чинники приймали архиєпископа, а органи КОП-у вибудували тріюмфальні ворота, щоб виявити пошану для достойника Православної Церкви.

Мушу застерегтися проти проб надавати нормальному і зрозумілому релігійному рухові характер недозволеної акції адміністраційних чинників, як теж узагальнюванням надаваним — з політичних оглядів — спорадичним проявам віроісповідного зельотизму.

У цьому стані річей уважаю видані досі в повищій справі зарядження за цілковито вистарчальні.

(—) Славой Складковський,
міністр.

* * *

З наведеної вище відповіди премієра Складковського на інтерпеляцію посла д-ра Ст. Барана виходилоб, що ті православні українці в Гриньках і околиці, що перейшли з православія на римо-католицтво, зробили це з власної волі, ніким до цього не примушені, і зробили це тому, щоб зірвати з українськими деструкційними елементами та виявити тим свою льояльність супроти польської держави. Це їм — по словам премієра — вільно було зробити, бож польська конституція гарантує кожному свободу віроісповідання й совісти і органи влади в цьому не мають права робити ніякого натиску.

Тимчасом у моїй інтерпеляції наведено довгу низку фактів, дат та імен, де подрібно описано саме цей натиск деяких місцевих органів адміністрації і КОП-у, а урядова відповідь те все в цілости промовчує та обговорює тільки три інциденти дотично поведінки органів КОП-у супроти трьох названих вище осіб, непричасних зрештою до акції навертання православних на римо-католицтво. Наведені в інтерпеляції факти, дати і назвища осіб зібрав я особисто від очевидців, і то від самих безпосередньо заінтересованих селян з Гриньок, які кількакратно приїзджали до мене до Тернополя, оповіли мені свою недолю і прохали взяти їх в оборону у пресі і на парляментар-

*) Ця комісія не переслухувала нікого із заінтересованих православних громадян. — Прим. С. Б.

ній арені. Це я і виконав, подаючи зібраний матеріял у пресі і насвітлюючи ті події у передовій статті „Діла“ під наголовком „Тучапи і Гриньки“ та використовуючи його у своїй згаданій вище соймовій інтерпеляції.

Приблизно половина тих гриньковецьких українських православних селян, що з кінцем 1937. р. перейшли на римо-католицтво, вернулись уже назад на православія (є їх досі стокількадесять осіб). Вертаються до православія в інших громадах. Для галицьких читачів вияснюємо, що на Волині нема ніяких формальностей у державної адміністраційної влади зі зміною віроісповідання, які істнують у Галичині на основі обовязуючого тут австрійського закону про міжвіроісповідні відносини з 1868. р. На Волині вистачає, як православний піде до римо-кат. костела, там висповідається і як після цього впише його дотичний римокат. парох до своїх книг. Те саме є і з поворотом назад на православія — сповідь у православного священника і заява, що вертається на православія.

Вкінці зазначуємо, що українське православне населення у Гриньках позбавлене нині богослужень у своїй церкві і не може користати з релігійних послуг свого пароха в Лановцях, бо влада відібрала від православного пароха і декана о. Миколи Малюжинського в Лановцях, до котрого належать православні у Гриньках, особисту виказку і прикордонну перепустку, через що він не може приїзджати до своєї філіяльної церкви у Гриньках з відправою та уділюванням релігійних послуг своїм тамошнім парохіянам. Зазначуємо теж, що пятьох гриньковецьких селян, свідомих українців і досі не караних, що противились акції деяких чинників при навертанні православних на римо-католицтво, виселено вже в ночі 20. березня ц. р. з прикордонної смуги, проти чого внесли вони відклик до міністерства внутрішніх справ. В обох останніх справах вніс я окрему інтерпеляцію в соймі 31. березня ц. р.

Д-р С. Б.

Восьма Вистава Української Мистецької Фотографії.

В неділю 3-го ц. м. Українське Фотографічне Т-во у Львові відкрило у двох салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка свою восьму виставу. У виставі взяло участь 34 мистців-фотографів із сто кілька світлинами, а саме Ярослав Бакович, Олекса Балицький, Ярослав Береза, Михайло Вербицький, Мар'ян Гавляк, Богдан Гамота, Володимир Гут, Олександер Дурбак, о. Ярослав Бліїв, Іван Заяц, Арсен Касянчук, Орест Костюк, Роман Крохмалюк, Василь Лев, Роман Масляк, Ярослав Масляк, Степан Микитка, Роман Миколаєвич, Роман Мирович, Олександер Мох, Степан Ожга, Богдан Остапюк, Мирослав Петріна, Василь Пронь, Орест Радловський, Степан Рожанковський, Ярослав Савка, Ігор Сорочко, Лонгин Сторожук, Володимир Тарнавський, Богдан Тишинський, Степан Шурат, Степан Фелецький і Данило Фіґоль.

Як і на попередніх виставах маємо і на цій широку скалю сюжетів; переважають, як завсіди у фотографії, знимки із природи — деякі спокійні, як клясичні малярські краєвиди, інші настроєві, якби запозичені з полотен майстрів імпресіонізму. Неодна знимка робить враження прегарно виконаного мистецького рисунку, що може заступити неодин образ невправного мистця. Село, чи точніше природа, займають бі[льше] місце, ніж міські сцени та мотиви. Хоч у[же] третина фотографів перебуває постійно на [про]вінції, ближче до села, ніж львівські члени Т[-ва], навіть міщухи шукають радніше тем поза [щоденним] буденним середовищем, в якому мусять пер[ебу]вати.

Загальну увагу звертають „інсценізова[ні] ...ловлені на гарячому“ сценки Романа Миро[вича] та добрі етноґрафічні документи Ярослава Б[е]рези. Зваживши, що всі знимки переходи[ли] оцінку окремого жюрі — нема між ними [слаб]них. Відвідувач має серед чого вибирати і [бу]лоб дивне, якби неодин вернувся додому зі [знимкою] кою на спомин. Для тих, що не можуть куп[ити] оригінальних образів, фотографічна знимка [мож]е заступити прикрасу на стіні; заможніші [гро]мадяни можуть без великої шкоди видати [кіль]ка золотих, щоб бодай вернути кошти [фото]аматорам, які часто не мають на матеріял [па]пір і кліші. Шкільна молодь може на такій [ви]ставі розвинути свій естетичний смак, відкр[иваю]чи у природі, на яку дивиться байдужим [оком], або у звичайних предметах, елементи краси.

Вистава відкрита до кінця місяця.

—о—

НОРМАЛЬНА ПОШТОВА КОМУНІКАЦІЯ З ЛИТВОЮ.

Від минулої суботи поштовий оборот між Польщею і Литвою обіймає вже не лише дипльоматичні посилки, але і приватні; обовязує загальна закордонна тарифа.

—о—

НОВИНКИ.

— **Нова українська торговельна станиця.** Парова фабрика солодощів „Фортуна Нова“ відкрила на днях свою чергову крамницю зі солодощами в Дрогобичі при вул. Міцкевича ч. 4. Є це вже шеста крамниця цієї фабрики в краю. 749 1-2

— **Новововідкрита** крамниця і робітня взуття: Григорій Боднар, Станиславів, Собіського 38. 741 1-25

— **Лиси**, пелеринки, краватки з футер виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3229

— **Вже появився** з друку ІІ-ий том повісти Галини Журби **„Революція йде“**. Обєм книжки 264 стор. Ціна з почтовою пересилкою 2.50 зол. Замовляти: Видавництво „Батьківщина“, Львів, вул. Чарнецького ч. 8. 1—5

— **Весняний сезон у Черчі від 1. травня.** Черче-живець лікує: затяжний гостець, (ревматизм) ґіхт, ісхіяс, злу переміну матерії, недуги скіри, жіночі та нервові. Відкриття сезону 1. травня. У весняному сезоні ціни знижені. Інформації: Управа Живця — Черче п. Рогатин.

— **Полісся на екрані!** Пригадуємо, що 5. квітня ц. р. в год. 6-ій вечором у салі „Бесіди“ (вул. Рутовського 22), відбудеться відчит інж. Володимира Шиприкевича п. н. „Полісся в очах мандрівника“. Відчит, ілюстрований безліч цікавими світлинами через епідіяскоп, мусить зацікавити нас усіх. Звертаємо увагу, що з приводу великого зацікавлення серед нашого громадянства цим відчитом, цей відчит, що мав відбутись у салях Н. Т. Ш., перенесено тому на більшу салю — до „Бесіди“.

— **Про українські матеріяли** в державному архіві у Бреславі, говоритиме проф. д-р М. Антонович у вівторок 5. ц. м. в год. 8-ій вечором у салі Українського Наукового Інституту. — Крім того від понеділка 4. ц. м. в Українському Науковому Інституті відбуватимуться в літньому семестрі такі виклади: що понеділка від год. 17—18 викладатиме доц. інж. Р. Димінський про розвиток українського господарства; що вівтірка від год. 18—19 проф. д-р Мірчук про українську науку від половини 19. віку.; від год. 19—20 доц. д-р Крупницький про українську гетьманську державу в XVII. і XVIII. в. і що пятниці від год. 19—20 проф. д-р З. Кузеля про розвиток української мови.

— **Дора Калінівна**, відома артистка, виступить нині, себто у вівторок вечором, з концертом у салі Польського Музичного Т-ва. На програму складаються монологи, ґротески, пісеньки і мароканські мотиви.

— **Моторові поїзди до Чорткова і до Заліщик** будуть курсувати щоденно до Чорткова від 15. ц. м., а в літньому сезоні, себто від 22-го червня до 15-го жовтня до Заліщик. Моторівка буде відходити зі Львова в год. 18.20, приїзд до Чорткова 21.52, приїзд до Заліщик (від 22-го червня до 15-го жовтня) 22.50. Поворот: Заліщики (від 22-го червня до 15-го жовтня) год. 4.54, Чортків 5.55, Тернопіль 7.42, Львів приїзд 9.29. В неділі й свята буде курсувати прогулькова моторівка до Заліщик від 26-го червня до 16-го жовтня. Ця моторівка буде відходити зі Львова в год. 7.28, приїзд Заліщики 12.18, поворот тої самої днини, Заліщики відїзд 18.12, Львів приїзд 22.58.

— **Окремі уряди цивільного стану** повстануть в цілій Польщі. Цю справу управильнить новий особовий закон, над яким працює кодифікаційна комісія. Дотепер у Галичині священики ведуть метрикальні книги, до яких вписують факти народин, подружжя і смерти своїх вірних. В інших займанщинах Польщі метрикальні книги ведуть спеціяльні уряди цивільного стану.

— **Вмер б. ректор львівського університету.** В понеділок рано вмер у Львові професор римського права у львівському університеті і б. ректор цього університету д-р Леон Пінінський.

— **Львівська хроніка.** В ночі з неділі на понеділок злодії розбили товаровий ваґон на двірці Підзамче, звідкіля викинули кілька пак тютюну. — Друга ватага злодіїв викинула з товарового поїзду, підчас руху, коло т. зв. червоного моста більшу кількість вугілля. Поліція шукає за злодіями. — У трамваю ч. 9 при вул. Городецькій невідомий злодій вкрав Г. Берґманові у Борщева портмонетку зі 160 зол. — До шпиталю привезли 18-літню слижницю Е. Розмиcляк, (вул. Пекарська ч. 36), яка ликнула кільканадцять порошків „Кутутка“, щоб скінчити самогубством. — При вул. Хорущини 16 померла наглo в тютюневій крамниці 65-літня О. Ляндовська. — Підчас бурі в неділю вечором упало дерево на пл. Краківській і придавило А. Шімля.

— **Буревій над городецьким повітом.** Над городецьким повітом пройшла буря, що зробила багато шкоди на передмістях Городка та в селах Дроздовичі, Білогора й Цунів. Буревій знищив два мешкальні доми та багато господарських будинків. У кількох місцях повиривав дерева з корінням. У часі бурі згинув 12-літній Іван Кузик з Дроздовичів. Він сховався перед дощем під стодолою, яка завалилася.

— **Невідома пошесть у самбірському повіті.** В селах Кульчиці Шляхотські та Кульчиці Рустикальні, віддалених 5 км. від Самбора, появилася пошесть невідомої недуги. Занедужало двайцятькілька осіб, старших і дітей, в яких лікарі ствердили прояви якоїсь мозкової недуги, але не можуть її докладно означити. [Хворих] дужих примістили в пошесному відділі [місце]вого шпиталя у Самборі. У звязку з ціє[ю по]шестю припинили навчання у школах, зам[кну]ли крамниці та прилюдні льокалі та спеці[яль]ним кордоном сторожі відтяли комуніка[цію] цих сіл з містом та сусідніми селами. На з[агро]жений терен виїхала дезинфекційна коло[на].

— **Краєва хроніка.** Б. начальник скарб[ового] уряду у Жидачеві Швець пішов у Рогатин[і в] Гнилу Липу і стрілив собі з револьвера в г[ола]ву. Тіло самогубця витягнули щойно по [двох] днях з ріки в селі Вербилівці. Шевця пере[несли] недавно з Жидачева до Рогатина на нижч[е ста]новище. Причина самогубства невідома. — [За] зловживання у снятинській вязниці з[асудив] окружний суд у Коломиї начальника снятин[ської] вязниці В. Тлучека на півтора року вязни[ці, йо]го жінку Марію на 8 м. вязниці, А. Курко[ва]го, А. і Г. Грицюків, М. Никифорчука, В. [...]ра, П. Бойчука і М. Тарнавську по 6 м. вяз[ниці], І. Коцуняка на 2 тижні арешту — з при[міненням] ням кари, а 4-ох підсудних увільнив від [вини] і кари.

— **Велику аферу пачкування золота** і [не]ґальної торговлі викрила слідча влада в Бу[ка]решті. В афері замішані два міністри і [...] фінансистів. Слідство виявило, що дир[ектор] бюра т-ва спальних ваґонів у Румунії Ф[...], який перебуває тепер у Парижі, зорган[ізував] при допомозі директора банку Гарлестяну [не]леґальний скуп і вивіз золота з Румунії. Ко[шти] банку скуповували золоті монети і пере[хову]ли їх у помешканні б. міністра справедл[ивости] Ксенія. Золото за кордон перепачковува[в] б. реґента Румунії Буздуґану. Мін. Буз[дуґану] запевняє, що пачки зі золотом підкинул[и] підчас переїзду через кордон і про афер[у] не знає. Дотепер ствердженo, що закордон [пере]слано золото вартости кільканадцять м[ільйонів] леїв. Поліція арештувала трьох урядовц[ів] Гарлестеану.

— **Щодня нові розстріли.** В Челябінську [засу]дили на смерть за саботаж пятьох робі[тників] тракторної стації, в Орджонікідзе засуд[или на] смерть одного інжиніра, а в Мінську засуд[или на] 20 років каторги 12 членів білоруської [фаши]стичної партії.

— **Залізнича катастрофа.** На залізни[чному] шляху Білгород—Сараєво скоїлася зал[ізнича] катастрофа: скеля обірвалася, впала на [заліз]ничий шлях, наслідком чого льокомотив [і] ваґони скотилися в пропасть. У катаст[рофі] згинуло 4-ох подорожніх і 16 було ран[ених].

— **Нову пристань** розбудовує литовськ[ий уряд] у малій рибацькій оселі — над рікою Свен[тою], що має таку саму назву. Цю рибацьку осе[лю] мешкують самі литовці. Вона віддалена від [Лі]пеки 20 км. Литовський уряд задумує пере[мени]ти малу рибацьку оселю на велику торго[вельну] пристань, доступну для великих кораблів. [Крім] того збудують там великі корабельні в[ерфи] і магазини. Новий порт литовський уряд [фор]тифікує.

— **За що обвинувачують проф. Шмідта** [відо]домого дослідника північного бігуна [...] Шмідта обвинувачує „заслужений“ свій[...] ГПУ Папанін за те, що він підготовив [...] полярну експедицію Папаніна, засобив її [...] харчі, що швидко зіпсувались і якби не [допомо]га совітського уряду, доля експедиції — [...]

...лічний бігун — була би трагічна. Крім того Папанін закидає Шмідтові злу організацію рятункової акції, доказом якого мало нібито бути те, що машини на кораблі „Єрмак" постійно псувалися. Тому з проф. Шмідтом дуже погано.

— Ріжні вісти. Літературну нагороду ім. короля Карла II. за 1938 рік дістав румунський поет Адріян Маню. — В містечку Навямешкі на Литві згоріла стара синаґоґа. Шкода сягає 30.000 літів. — У Брашові в Румунії помер прошак Істрате, який записав кілька міліонів леїв на стипендії для бідних талановитих учеників.

— Музей „Бойківщина" в Самборі мав від 1. січня до 31. грудня 1937. р. 17 катальоґових чисел приросту до ч. 4.648 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольоґія 1, етноґрафія 7, нумізматика 11, медаліони 4, печатки 1, дереворити 1; архів та бібліотека: книжки 50, стародруки 1, ст. документи 4, документи XIX. в. 98, світлини 10, афіші 14, часописи 513. Жертводавцями були: пп. Буца І., музей „Верховина", гр.-кат. церква у Викотах, Ґарбовський С., д-р Княжинський А., рад. Курчак В., проф. Мартинець Г., Мацуський П., Мельничок А., Мисевич О., проф. Мицюк О., Павлусевич А., Перекаців М., Пришляк В., д-р Рудницький Я., д-р Скорик М., Слохиняк Т., проф. Филипчак І., проф. Шумний К. Жертводавцям складає Управа Музею щиру подяку. Адреса Музею: „Бойківщина", Самбір, вул. Тиха 1.

—o—

Дописи.

ЗОЛОЧІВ.

Великий концерт в честь Митрополита Кир Андрея в Балучині. Милою несподіванкою для цілої Глинянщини був величавий концерт в честь Митрополита Кир Андрея, який відбувся двократно в Балучині к. Глиняни, 27. II. і 6. III. ц. р. заходом місцевої читальні. Багато праці вложив в організацію цього концерту невтомний провідник і диригент, місцевий душпастир о. сов. Е. Костишин, тому концерт справді належав до найкращих імпрез нашої округи і мав характер нетільки льокального, але й окружного свята. В ньому взяло участь, без ріжниці і переконань ціле місцеве громадянство із своєю інтелігенцією у проводі, та доокличне духовенство зі своїм деканом о. Василем Терещуком. Програма концерту була цікава. Церковний хор під проводом о. сов. Е. Костишина виконав пісні духовного змісту і народні. З багатої програми найкраще випали три псальми Бортнянського: „Слава во вишних Богу", „Услиши Господи молитву мою" і „Восхвалю імя Бога моего". У програмі були два відчити, один про життя Митрополита, який відчитав молодий, 14-літній Василь Кравчук, і другий про заслуги Митрополита для церкви й українського народу, — виголосила 14-літня Евгенія Андрущак. Відчити були приступні для загалу і ознайомили слухачів з великою працею Митрополита Андрея, головно в ділянці піднесення релігійного духа, та освіти духовенства. Прекрасно віддеклямувала вірш В. Лепкого „Він" Степанія Яйко: її декламацію присвні привитали рясними оплесками. Дальшою точкою програми була цікава розмова про церковну єрархію, яку перевели два хлопці із доросту, Я. Пенцак і К. Саламаха; у приступній розмові виказали вони велич устрою католицької церкви, дали ясне поняття про Святішого Отця, єпископів і священників. Дуже гарно випала деклямація п. н. „Князеві церкви і народу" Р. Дурбака, яку виголосив Семко Рибак. Неменше удачно деклямувала Ярослава Фурґала вірш „Привітання Митрополита по повороті з російської неволі". Цей концерт був великим підємом духа у місцевих селян: отворив їм очі на велику стать і заслуги нашого Єрарха і звернув їх серця до свого многострадального Владики. При цьому слід підкреслити, що читальня в Балучині, заложена перед 3-ма роками, веде велику і солідну працю, та під вмілим проводом свого ревного душпастиря розвивається і швидким темпом іде вперід.

Очевидець.

ЯВОРІВ.

Шевченкове Свято у школах СС. Василіянок. Дуже мило провели вечір батьки й опікуни учениць вселюдної школи і гімназії СС. Василіянок у салі монастиря дня 20-го березня ц. р. Це наші „наймеплші" і „дещо більші" учениці згаданих шкіл віддали поклін духові Шевченка. Програма, як звичайно: Заповіт, реферат учениці, кілька пісень, деклямації, інсценізації, гра на скрипці і на закінчення промова вчителя. І виконання, як на діти, звичайне. На окрему згадку заслуговують: декорація задної стіни сцени на цілу величину і на її тлі барвний портрет Шевченка природної величини в сидячій поставі. Зразок декорації тим цікавий і оригінальний, що його взяли з прикраси передньої стіни селянської яворівської скрині. Знавці добачуються у цьому зразку чисто східних мотивів, — як антропольоґія виводить більшу частину населення Яворівщини зі Сходу. — і високо його оцінюють. Обі роботи, зразок і портрет, виконала відома на тутешньому ґрунті з подібних робіт п. Стрільчикова. Але вечір, як усі прилюдні імпрези від кількох літ у цьому монастирі, замітний чим іншим. А саме старінні мури монастиря і господарі, чи пак господині свята, тихі і мовчазні монахині, що головним чином уладили вечір, прибрали салю і тримали порядок, як теж родинний характер свята і вихідці, палаючі любовю до рідного краю і Батька Тараса дитячі лиця надавали вечорові своєрідного чару і настрою. Релігійні, родинні, і патріотичні почування лучилися в одно — всередина відбитка внутрішніх пореживань цілого нашого громадянства. При нагоді нагадаю, що обі згадані школи, шестиклясова вселюдна — 110 дівчат — і чотирокласова гімназія — около 70 дівчат — це безпосередні спадкоємниці елементарної і т. зв. тривіяльної, переміненої згодом на виділову, дівочої школи, що заложені ще в 1847 р. Тривіяльна, уладжена і ведена на зразок західно- і східно-европейських монастирських шкіл і інститутів разом з інтернатами для дівчат, дочок шляхотських батьків, довгі роки, бо аж доки не заложили в нас більше середніх шкіл для дівчат, була поруч подібну школу у Словіті к. Золочева, заложену в 1822 р. і перенесену в 1881 р. до Львова (див. сестра Д-р Цьорох ЧСВВ „Погляд на історію та виховну діяльність СС. Василіянок", Львів 1934) була єдиною того роду школою, в якій виховувалися дочки наших заможніших батьків, переважно священиків, з цілої Галичини. Ця школа сповняла тоді і сповняє сьогодні високу національну, культурну і релігійну місію. В 1906 р. її були перемінили на вчительську семинарію, і від 1933-34 р. вона істнує як загальноосвітна гімназія.

І. Б.

ГОРОДОК.

Загальні Збори читальні „Просвіти" Городок-середмістя відбулися дня 13-го березня ц. р. в год. 5-ій пополудні в домівці читальні. Збори відкрив голова о. Ом. Шараневич. Зі звітів видно, що читальня проявляла доволі живу діяльність. Уладила низку імпрез, а саме: 3 концерти: Шевченківський, Стрілецької пісні і Коляд та 5 сценічних вистав. Крім цього уладила святочні сходини для членів в роковини Базару, 22-го січня і Крут. Відбулося 4 реферати, які виголосили Роман Ярош, студ. теольоґії: „Причини еспанської революції" (два реф.) та д-р Семен Кивелюк: „Про сухоти" і „Про алькоголь та нікотину". Відбулися також 3 дискусійні вечори з дискусією на актуальні теми. При читальні є дуже діяльний драматичний та шаховий гурток. Читальня має хор під управою п. Гр. Палехи. Звіт бібліотекаря Вол. Телюка виказав, що бібліотека читальні має 450 томів; прочитаних 250 томів, читачів 48. Бібліотека читальні „Просвіти" в Городку-місті, як це підніс урядовець Філії „Просвіти" В. Шевчик так ведена, що може служити за зразок для інших читалень в повіті. Читальня має власні козацькі та біблійні одяги та обстанову до вистав, які випозичає перав і в далекі околиці. Касовий звіт виказав поважний довг, який має читальня за книжки, часописи та залеглі вкладки. Після дискусії над звітами та уділення абсолюторії уступаючому виділові Збори вибрали новий виділ в такому складі: голова — о. Омелян Шараневич, члени виділу: Михайло Цяпка, Василь Мачок, Антін Левкович, Володимир Телюк, Микола Вволенко, Марія Левковичева, заступники: Богдан Кулай, Марія Сідельникова, Олекса Юрків. Контрольна Комісія: інж. Р. Паламарчук, дир. Ст. Лаптута, М. Кассарабова. Читальня має тепер 128 членів. Треба сподіватися, що новий виділ докладе усіх зусиль, щоб у цьому ювилейному році „Просвіти" посилити організацію городецького міщанства та інтеліґенції у спільній просвітній праці.

КОЛОМИЯ.

Концерт у честь Шевченка відбувся у нас заходом „Кол. Бояна" 13. березня, себто в саму пору. На програму крім „Заповіту" зложилися: 1) Вступне слово проф. Дм. Николишина, в якому пим разом насвітлено маловідому частину творчости Шевченка; 2) Бает:

Ль' арлезіенне — Суїте І., відігране орхестрою Муз. Інституту під батутою проф. Р. Рубінґера. Подекуди слідно було тут недостачу зіграння музикантів з собою, переводити у дутому ансамблі. 3) Шевченко: „Муза" — деклямація Р. Нагорського, виголошена поправно. 4) Шевченко-Степовий: „Ой три шляхи" та Шевченко-Лисенко: „На городі коло броду" — відспівала з успіхом відома вже у нас співачка Р. Гуменюкович. 5) Шевченко-Лисенко: „Гамалія" (цілість) — виконав мужеський хор „Кол. Бояна" під орудою свого диригента Р. Стахничого справді по мистецьки. З цього твору видобуто всі нюанси динаміки й темпа, так, що цілість вийшла певно й культурно. 6) з черги п. Юстин Тисляк запродукував дві пісні до слів Шевченка-Лисенка: „Дума" й „Ой, чого ти почорніло" та як надаток „Ой, не шуми, луже" — улюблену пісню Поета. Симпатичний тембр голосу, легкість в орудуванні ним та ніжність у виконанні чарували слухачів, які щедрими оплесками нагородили співака. 7) Останню точку програми виповнила „Хустина" Шевченка-Топольницького, виконана мішаним хором „Кол. Бояна". Сольові частини віддали прекрасно пп. Роза Гуменюкович і д-р Ю. Тисляк. Дострій орхестри Муз. Інституту подекуди не сходився точно з хором, ні тим солістами. Не зовсім щасливий був вибір саксофону, який специфічним яскравим характером тону дещо таки контрастував з „мережаною хустиною". Закінчено концерт національним гимном, відспіваним у супроводі орхестри. Фортепіяновий дострій був у певних руках М. Витвицької. В цілости концерт можна вважати вдатним, публики доволі. До „недотягнень" требаб зарахувати не дуже відповідну своїм змістом точку орхестри. На жаль, наша музична література саме в цій ділянці ще доволі вбога, через те й вибір не легкий. Та й заступлення живого слова Поета одною тільки короткою деклямацією не можна вважати задовільним.

Б. К.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Місячник. Рік XIV. Ч. 1—2. Січень-лютий, 1938. Відень. Зміст: М. Свобода: Філятелістичне життя 1937-го р. — М. Секретар: Польова почта Української Галицької Армії. — Дрібні вісти. — Марочні новинки. — Критика і бібліографія. — Пресовий фонд „У. Ф." — Дарові премії. — Оголошення.

ТРИЗУБ. Тижневик. Рік вид. XIV. ЧЧ8. 9. 1938. Париж.

Листування Редакції.

Вп. Проф. О. Терлецький має листа в Редакції.

Вп. Яр. Олексенко, Прага: Всі Ваші посилки приходять з таким опізненням, що нам важко щонебудь з них використати.

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 5. IV. год. 7.30 „При меті"
Середа 6. IV. год. 7.30 „При меті"

Театр Ріжнородностей:

Вівторок 5. IV. год. 7.30 „Подружжя, яких мало".
Середа 6. IV. год. 8. веч. Т-во Приятелів Музики: вечір Еремс.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

ДОЛИНА:
5. IV. Процес Мері Деґен.
6. IV. Лісова Пісня.
З Долини іде театр до Рожнятова, Брошнева, Калуша. Святкуватиме у Станиславові.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

БУЧАЧ:
6. IV. Пісня Весняну.
7. IV. Гетьман Полуботок.
8. IV. Мазепа.

КІНА.

АПОЛЬО: „Дівчина шукає кохання".
АТЛЯНТИК: „Герой наших днів" (Ерол Флин, Джовн Бльонделль).
БАЛТИК: „Королівський вязень".
ВАНДА: „Сам на сам"; „Легіон засуджених".
ҐРАЖИНА: „Карієра" з Мартою Еґерт.
ЕВРОПА: „Перли корони" (Шаша Ґітрі).
КАСІНО: „Пані Валевська" (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: „Сліпий завулок" із Сильвією Сидней.
МАРУСЕНЬКА: „Таємне промання", „Самітний дім".
МЕТРО: „Дон Боско" реліг. фільма.
МІРАЖ: „Йошівара".
МУЗА: „Коли ти залюблена". —
ПАКС: „Остання сальва".
ПАЛЯС: „Де де" муз. комедія (з Даніелею Дарє та Альбером Прежан).
РАЙ: „Зірка Рів'єри" з Ериною Зак.
РІЯЛЬТО: „Несправдана година".
СВІТ: „Обвинувачена"; „2.100 потіх".
СТИЛЕВЕ: „Буревій" і ревія.
ТОН: „Місто у вогні"; „Кід Ґалягад".
УТІХА: „Таємний отрід".
ХИМЕРА: „Танок щастя та розпуки" з Лі. Гарвей.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
„Індія".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Америка".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 5. квітня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для школи: На Полісє; 11.40 Альфр. Корто грає Равелеві твори, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 З оперової музики, пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Ляма: „Коронар у Галичині". Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Муз. загадки, авд. для старших дітей; 16.05 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Орхестра мандолиністів; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Найстарший ліс у Польщі; 17.15 Камер. концерт, клярнет, віол., форт.; сопран; 17.50 Каолін і глина; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Мода. 18.20 Форт. recital Фр. Портного; 18.40 Сахара-Мемфіс; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Гутірка про „Робінсона Крузо"; 19.30 Спів у супр. форт.; 20.00 Муз. конфеті — розр. концерт, пісеньки, форт. дует, трубка, клярнет; 20.45 Веч. денник; 21.00 Гутірка про композитора Ст. Лиського; 22.00 Танкові мельодії; 22.50 Останні вістки; 23.00—23.30 Концерт бажань.

Середа, 6. квітня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для школи: Із пригод лісових людей; Весняні пісеньки, хор; 11.40 Скерцо зі симфоній, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Інформаційна газетка в українській мові; 13.55 Р. Ваґнер із пл.; 14.20 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Авд. ККО „Ідемо на прогульку"; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Ляма „Коронар у Галичині"; Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Хвилина питань для старших дітей; 16.00 Вчімся говорити; 16.15 Розр. музика, орх.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Віта будучини; 17.15 Скрипк. recital Е. Вальта Турґава (Естонія), у програмі ест. музика; 17.50 Сила характеру як основа перемоги; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Россіні: „Облога Коринту" увертура, пл.; 18.20 Фрагм. із ораторії Ліста „Христос" у вик. міш. хору; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Д-р Ол. Майковський" літер. нарис; 19.15 Пісні у вик. Забейди-Сумицького в супр. форт.; 19.35 Право читача — право письменника; 20.00 „Подорож із пісенькою" розр. концерт, орх., спів, куплети; 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Непроминаюча краса поезії; 22.00 Улюблені твори Ґріґа, орх., спів; 22.50 Останні вістки; 23.00 Студіо молодих, поезії, новели, сатиричні поезії.

Четвер, 7. квітня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Мудорочок для гімназій: „Народні перлини в музиці", орх., спів; 11.40 Россіні „Семіраміда" увертура, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Комунікат Хліборобської Палати; 13.50 Легка музика з пл.; 14.10 **Молоді таланти: Грає 15-літній піяніст Северин Сапрун; 14.25 Українські пісні з ґр. пл. (Людкевич, Воробкевич);** 15.00 Фрагм. із пов. І. Ляма „Коронар у Галичині". Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Гутірка музика з молодю; 16.15 Концерт солістів: мецосопр., віол., форт.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Про книжку Лепецького „Мадагаскар"; 17.15 Сальон. орх.; 17.50 18.50 Спорт; 18.10 Підземне Поділля; 18.20 Популярна музика у вик. цитр. дуету (Вол. Іллевич, Гн. Янотик) і акордеону; 18.40 Листи та програми; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Тато дзвонить"; 19.30 Форт.; 20.00 Нар. капеля; 20.45 Веч. денник; 21.00 „Весняний рейд" словно-муз. авд., тенор, бас, баритон, інструм. ансамбль; 21.45 За молоду сценічну творчість; 22.00 Камер. концерт: Чл. Шмідт: Форт. квінтет оп. 51; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 із спікерового альбома.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 5. квітня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.10 Муз. дрібниці, 20.00 Мельодії з усього світа; БІЛГОРОД 18.40 21.45 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 13.3. 21.10 Циг. музика, 18.30 19.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 13.15 Популярна музика, 15.20 Молодь співає, 18.00 Солісти, сопр. віол., 20.00 Ваґнерівський концерт, 21.15 Справді по віденськи, розр. муз.; КОШИЦІ 18.00 Гутірка, Концерт; МІЛЯНО 17.15 Легка музика, 20.30 Легка музика, 21.00 22.00 Комедія і розр. музика; ПРАГА 17.30 Квартет; 18.10 Нім. авд.: Німецька музика у Чехословаччині, концерт солістів, 20.00 „Грай, цигане" радіофільма; РАДІО ПАРІ 20.15 21.00 Камеральна музика, 21.30 22.00 23.00 „Ґабрієль Боркман" драма Ібсена; РИМ 17.15 Квартет, 21.00 22.00 23.00 „Джоконда" оп. Понкієлія; СОФІЯ 17.30 Військ. орх., 20.00 Спів, 20.45 21.00 Російські романси.

Середа, 6. квітня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Мельодії П. Лінке, 19.10 Військ. марші, 19.45 20.00 Симфонія ч. 7 е-дур Брукнера; БІЛГОРОД 20.30 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 12.05 Концерт балалайок, 18.30 19.00 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Богема" оп. Пуччінія; ВІДЕНЬ 17.30 Смичк. квартет а-моль Шуберта, 18.00 Клясичні оперетові мельодії, 22.30 23.00 Давні улюблені віденські мельодії; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Скрипка; КОШИЦІ 18.00 Господарські вістки, 18.15 Циг. музика; МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Сільвано" оп. Масканія; ПРАГА 18.05 Нім. авд. 21.30 Квартет Ґ-дур Шуберта; РАДІО ПАРІ 20.30 Пісні, 21.00 22.00 Концерт (музика 1848—1870); РИМ 19.40 Розр. музика, 22.15 Спів. recital М. Т. Пеллєґріні; СОФІЯ 19.30 20.00 21.00 „Трубадур" оп. Верді; ТАЛІН 18.30 19.00 20.00 „Марта" оп. Флотова.

Четвер, 7. квітня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.00 21.00 Вечір танку; БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30 Скрипка; БУДАПЕШТ 12.05 Спів, 17.00 Хор, 18.05 22.25 Циг. музика, 20.40 21.00 Орх. концерт, 21.20 Форт. сонати Бетовена; ВІДЕНЬ 10.50 Нар. музика, 15.30 Капели для молоді, 17.30 18.00 Військова орх., 20.00 21.00 В танку впродовж 4-х століть, 21.15 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Давня камер. музика, 18.00 Моцарт, Гайдн, 20.00 21.00 Орх. концерт під дир. проф. Абендрота; КОШИЦІ 18.00 „Яка є вартість хліб. майна на Закарпатті"; ЛІОН 20.15 21.00 22.00 23.00 „Ромео та Джулієта" оп. Ґуно; МІЛЯНО 17.15 Іт.-браз. концерт, 21.00 Симф. концерт, 22.10 Концерт хору; ПРАГА 15.15 Розр. концерт; військ. орх. сол., 20.15 Хор, 20.55 21.00 Орх. концерт; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 23.00 Опера; РИМ 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Аква кета" оп. Пєтрі; СОФІЯ 18.40 Пісеньки.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 4 квітня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	3·5? зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	3·00 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана на ційня звишкова.

Радіокутик.

РАДІО ТА ПОГОДА.

Парох з Долішньої Австрії Альфред Бавер запевняє, що наложивши радіові слухавки на вуха, може передбачати погоду. Цей священник має надзвичайно вигострений та вражливий слух, тому на підставі мінімальних звукових вібрацій, яких недочуває більшість людей, він може означити атмосферичний тиск та скорість вітру. Вразливість людського вуха може бути вишколена. Отець Бавер має кілька радіових приймачів, засоблених у свого роду обсерваторії на поверсі своєї парохії. Одначе о. Бавер рідко коли слухає мовних або музичних авдицій.

Фадинги це його спеціяльність. Різного рода напруги, шелести і т.п. є підставою його метеорольогічних обчислень. Таким чином о. Бавер передбачує погоду найближчих 24 годин та охоплює простір коло 80 км. Віденська Академія Наук та берлинський Інститут Осцильографічних Дослідів підтримує оригінальну наукову працю о. Бавера.

РЕПОРТАЖІ З ПУСТИНЬ.

Справоздавець французької радіостанції Пост Парізієн вернувся з подорожі через Сагару та французьку Західну Африку, зробивши 10.000 англ. миль. Цю подорож зробив він з метою наґрати на кружки все те, що може зацікавити європейського радіослухача. Є це перший цього роду експеримент, закінчений великим успіхом, тому що подорожник утривалив на кружках не тільки пісні та танки тубільців, але навіть піскові бурі! Зустріла його подивугідна гостинність володарів пустині, але замало також тяжких трудів пустинного життя.

ТАЄМНИЧА РАДІОСТАЦІЯ.

Не дивлячися на зусилля Ґестапо та відповідних радіових станиць в Німеччині, досі ще не вдалося викрити таємничу радіостацію, яка все ще подає щодня свої авдиції в год. 22 на хвилі 23.80 м. Провід цієї станції належить до комуністичної партії, та правдоподібно є вона поза межами Німеччини, бо інакше, колиб навіть це була переносна станція, то всеж німецька поліція давно булаб її віднайшла.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться 8. травня 1938 р. в домівці „Молода Громада" при вул. Костюшка 1а І. п. в год. 10.30 з таким порядком нарад: 1) Відкриття Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звідомлення Ради К. Л. К. а) голови, б) секретаря, в) скарбника, г) господаря, д) організаційного референта, е) спортового референта. 4) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії Раді. 5) Уступлення цілої Ради К. Л. К. 6) Вибір голови Т-ва. 7) Вибір 12 членів Ради і 3 заступників. 8) Вибір 3 членів Контрольної Комісії і 2 заступників. 9) Назначення висоти членської вкладки. 10) Внески і запити. 748

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ПРИЙМУ панночку з практикою до споживчої крамниці. Зголошення телефон ч. 117.92. 717 2-2

ОРҐАНІЗАТОР для пропаґанди виробів українського промислу зараз потрібний. Вимоги: щонайменше середня освіта і досвід у торговельній, господарській і громадянській праці. Зголошення з життєписом, референціями і умовами до Союзу Укр. Купців „Група Промисловців" Львів, Ґродзіцьких 1. 744 1-1

МЕШКАННЯ

ПОКІЙ, умебльований, сонячний з осібним входом, комфорт, урядовцеві винайму. Листопада 61. І. пов. 747 1-1

УРЯДНИКОВІ 2 покої, кухня, комфорт, І. п. вул. Гольдмана ч. 15 зараз винайму. 745 1-1

КУПНО - ПРОДАЖ

РОВЕРИ, мотовери, мотоцикл. гуртово поручає Ігнаци Роман, Ска з обм., Львів, Леґіонів 27. Цінники на бажання даром. 15/56

ВИПРАВИ кухонні комплєти, зол. 65.—, алюмінієві 90.—, з ... мийками тощо — РЕНТШНЕР ... нів 37. 732

ПЛАЩИКИ дівочі, хлопячі тільки ... прекрасні вовняні суконки 6.75, ... 4.00. „СЬВЯТ ДЗЄЦКА", Львів, Сикстуська 2. 746

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ҐЛЯСҐАЛЬ — упр. ... дентист тепер Львів, Пасаж Гавсмана ... 675

ПЕРЕРІБКА ковдри 3 зол. Роман... Ґродзіцьких 4 (побіч Ринку). 526

РОБІТНЯ АРТ. БРОНЗІВНИЧА Ст. ...динського Львів, Вірменська 25 (... „Зорі") виконує всякі церковні предмети з срібла і бронзи. Позолочує старі ... 673

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — ... ємо на наймодніші бельські матеріяли. Телефон 270-25. 672

ЛІКАРІ-ДЕНТИСТИ. З початком травня ц. р. можна перебрати в Тернополі добре розвинене дентистичне заведення по лікарці дентистці. Клієнтеля ... на, бо в Тернополі нема дентиста ... інція. Інформації дасть д-р Марія ...лавич-Ермолаєва, Тернопіль, вул. ...судського 18. 742

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик.
Видає Видавнича Спілка „Діло".
З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...